

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Pienryhmätoiminnan toteuttaminen varhaiskasvatuksessa

Tähtinen, Nita

2017 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Yhdessä enemmän

Pienryhmätoiminnan toteuttaminen varhaiskasvatuksessa

Nita Tähtinen
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Maaliskuu, 2017

Nita Tähtinen

Pienryhmätoiminnan toteuttaminen varhaiskasvatuksessa

Vuosi 2017 Sivumäärä 45

Pienryhmätoiminta on lisääntynyt päiväkodeissa viime vuosina sen monien mahdollisuuksien vuoksi. Pienryhmätoiminnasta on apua moneen ryhmän haasteeseen, kuten toiminnan rauhatomuuuteen, lasten osallisuuden lisäämiseen tai yksilön parempaan huomioimiseen. Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Karkkilan kaupungin kanssa. Karkkilan kaupungilla on ollut tavoitteena saada lisättyä pienryhmätoimintaa päiväkodeissa. Opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa pienryhmätoiminnan toteuttamista varhaiskasvatuksessa ja sitä, millaista tukea pienryhmätoimintaan tarvitaan. Tarkoituksena on, että varhaiskasvatuksen kasvattajat saavat jakaa omaa osaamistaan toisilleen opinnäytetyöni avulla. Opinnäytetyöni jaetaan päiväkotien ryhmiin, jotta kasvattajat saavat materiaalia pienryhmätoimintansa kehittämiseen.

Teoreettinen viitekehys painottuu pienryhmätoimintaan. Aihetta käsitellään niin lapsen kuin aikuisen näkökulmasta, ja myös erilaisia pienryhmiin jakamisen tapoja käydään läpi. Myös varhaiskasvatusta käsitellään yleisesti pienryhmätoiminnan näkökulmasta.

Kyseessä on laadullinen kyselytutkimus pienryhmätoiminnasta, joka toteutettiin teemakyselyllä. Kysely lähetettiin sähköisenä Karkkilan kaupungin varhaiskasvatusyksiköihin, ja työntekijät saivat vastata kyselyyn työajallaan. Vastaajina olivat Karkkilan kaupungin päiväkotien kasvattajat. Verkossa tehty kysely muodostui avoimista kysymyksistä ja parista suljetusta kysymyksestä. Aineistoksi kertyi yhdeksän vastausta, jotka analysoitiin kysymyksittäin sisälönanalyysillä.

Vastauksista kävi ilmi, että pienryhmätoimintaa toteutetaan päiväkodeissa vähintään viikoittain, joissain ryhmissä jopa päivittäin. Pienryhmätoiminnan hyväksi on tehty erilaisia järjestelyjä esimerkiksi ryhmän tiloja jakamalla. Pienryhmätoiminnan yhtenä suurimpana haasteena pidetään työntekijöiden poissaoloja. Myös jatkuvasti aikuisen ohjausta tarvitsevien lasten suuri määrä ryhmässä vaikeuttaa pienryhmätoiminnan toteuttamista. Johtajalta kaivattaisiin tukea ryhmän rakenteen huomioimiseen ja sijaisten saatavuuteen. Työkavereilta toivottiin joustavuutta, yhdessä suunnittelua sekä uuden kokeilemistä rohkeasti.

Pienryhmätoimintaa toteutetaan melko hyvin ryhmissä, mutta erilaisia ideoita ja konkreettisia neuvoja toimintaan toivottaisiin. Uskon että ryhmät saavat uusia ideoita pienryhmätoiminnan toteuttamiseen, kun he saavat lukea erilaisia toteuttamistapoja opinnäytetyöstä, mutta myös jatkossa olisi hyvä, jos kasvattajilla olisi jokin tapa tai kanava jakaa osaamistaan keskenään.

Nita Tähtinen

Carrying out small group activity in the early childhood education

Year	2017	Pages	45
------	------	-------	----

Small group activity in playschools has increased in the last few years because of the many possibilities available. Small group activity helps many group challenges like activity restlessness, increasing children's participation or paying attention to an individual more. The thesis was conducted in collaboration with the town of Karkkila. The town of Karkkila has had a goal of getting additional small group activity in playschools. The aim of this Bachelor's thesis was to survey how small group activity is put into effect in early childhood education, and what kind of supports is needed for small group activity. The object is that early childhood educators can share their own knowledge with each other by means of this thesis. The thesis is divided into groups of day care centers so the educators get material for develop their small group activity.

The theoretical framework focuses on small group activities. The subject is treated both a child's and an adult's point of view, and also a different kind of way for small groups to share is considered. Also early childhood education is treated from the perspective of small group activities.

A qualitative research approach was adopted involving a questionnaire survey from a small group activity which was carried out through a theme inquiry. The inquiry was sent electric to the day care centres in the town of Karkkila and the workers were allowed to answer the inquiry during their working hours. The respondents were educators of the playschools of the town of Karkkila. The inquiry made in the network consisted of open questions and a couple of closed questions. Material came from nine answers which were analysed by the question on the content analysis.

The replies showed that small group activities are carried out in playschools at least every week, even daily in some playschool groups. A variety of arrangements have been made for the benefit of small group activity, for example, sharing the group space. The educators absences are considered as one of the biggest challenge of the small group activity. Also the large number of the children who constantly need the adult's control within the group makes the carrying out of small group activity more difficult. A director is needed to help with the support and consideration of the group structure and the availability of substitutes. From a colleagues point of view the following were hoped for; flexibility, planning together and experimenting courageously with new things.

The small group activity is fairly well carried out in the groups but it is hoped that different ideas and concrete advice relating to the operation will come forward in the future. I believe that the groups will get new ideas for the carrying out of the small group activity when they read the different implementation methods in the dissertation but in the future it would be good if the educators also had some way or channel to share their knowledge with each other.

Keywords: small group activity, early childhood education

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Tausta ja tarve	7
3	Varhaiskasvatus.....	8
4	Pienryhmätoiminta	9
	4.1 Pienryhmätoiminta lapsen näkökulmasta	10
	4.2 Pienryhmätoiminta kasvattajan näkökulmasta	11
	4.3 Pienryhmiin jakaminen.....	12
5	Aikaisemmat tutkimukset.....	14
6	Tutkimuskysymys.....	15
7	Tutkimuksen toteuttaminen	16
8	Tulokset.....	20
	8.1 Pienryhmätoiminta.....	21
	8.2 Pienryhmätoiminta ryhmässäni	22
	8.3 Pienryhmätoiminnan edistäminen.....	27
	8.4 Tuki ja apu pienryhmätoimintaan.....	28
9	Johtopäätökset	29
	9.1 Pienryhmätoiminnan toteuttaminen.....	29
	9.2 Pienryhmätoimintaan kaivattu tuki	31
10	Luotettavuus	32
11	Pohdinta	34
	Lähteet	36
	Liitteet.....	40

1 Johdanto

Opetushallitus julkaisi syksyllä 2016 uuden varhaiskasvatussuunnitelman, jonka perusteella laadittavat paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.8.2017 alkaen. Kun paikallisia varhaiskasvatussuunnitelmia laaditaan tämän uuden varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta, isona kysymyksenä uuden paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman tekijöille on mitä uudessa varhaiskasvatussuunnitelmassa määrätty varhaiskasvatuksen tehtävät ja tavoitteet merkitsevät ja miten näiden tavoitteiden toteutumisesta voidaan huolehtia eri toimintamuodoissa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 24-25.)

Uuden varhaiskasvatussuunnitelman näkökulmasta pienryhmätoiminta on ajankohtainen. Siellä painotetaan kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kolminaisuutta, mutta kasvatuksen, opetuksen ja hyvän olon turvaaminen voi olla isossa ryhmässä haasteellista. Varhaiskasvatussuunnitelma antaa raamit toteutukselle, mutta työntekijöiden tehtävänä on luoda ryhmäänsä turvalliset ja oppimistä edistävät olosuhteet. Toisia lapsia tarvitaan lapsen vertaisuhteiden luontiin ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. Isossa ryhmässä sosiaaliset kokemukset voivat jäädä vähäiseksi erityisesti hiljaisten ja ujojen lasten osalta. (Alijoki & Pihlaja 2011, 272.)

Pienryhmätoiminnassa lapsen on helpompi osallistua toimintaan rohkeasti kun ryhmässä on vähemmän lapsia. Isossa ryhmässä helposti taustalle vetäytyvät lapset tulevat pienryhmätoiminnassa paremmin kuulluksi. Pienessä ryhmässä keskittyminen omaan työhön ja toimintaan on helpompaa, koska häiriötekijöitä on vähemmän ja lasten vähäisen määrän takia toiminta on hallitumpaa ja rauhallisempaa. Lasten keskinäiset vuorovaikutussuhteet ovat myös syvempiä, koska vuorovaikutussuhteiden määrä on pienempi, ja siksi niihin voidaan panostaa enemmän. (Marjanen, Marttila & Varsa 2013, 158-159.) Lapsen osallisuus mahdollistuu pienryhmätoiminnassa myös paremmin, sillä lapsien toiveet ja mielipiteet on helpompi ottaa huomioon pienessä ryhmässä. Lisäksi toiminta on helpompi suunnitella lasten henkilökohtaisten tavoitteiden mukaiseksi. (Leinonen 2014, 28-29.)

Kasvattajan näkökulmasta pienryhmätoiminta helpottaa lapsiryhmän hallintaa ja toiminnot pysyvät rauhallisempina. Koska lapsia on vain vähän, kasvattajan on mahdollista kohdata lapset yksilöinä ja antaa yksilöllistä tukea enemmän. Lapsen kuuleminen onnistuu paremmin, jolloin lapsen tarpeisiin osataan myös vastata. Lapsien havainnointi on myös helpompaa, kun lapsia on vain muutama ryhmässä. (Marjanen ym. 2013, 158-159.)

Sain opinnäytetyönaiheen Karkkilan kaupungilta heidän pienryhmätoiminnan kehittämistyöhön. Pienryhmätoiminta on yksi Karkkilan kaupungin päiväkodeissa lisääntynyt toimintamalli.

Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa miten pienryhmätoimintaa päiväkodeissa toteutetaan. Myös kasvattajien kokemukset pienryhmätoiminnasta ja siihen perehtymisestä ovat opinnäytetyön toisena aiheena.

2 Tausta ja tarve

Pienryhmätoiminta on varhaiskasvatuksessa hyvin monin eri tavoin toteutettavissa oleva toimintamuoto, jossa lapset on jaettu pienempiin ryhmiin. Pienryhmätoiminnan käyttö on lisääntynyt varhaiskasvatuksessa sen monien positiivisten vaikutuksien vuoksi. Pienryhmätoiminnassa lapsi pääsee osallistumaan toimintaan paremmin, kasvattaja saa havainnoida lasta enemmän ja helpommin ja ryhmän hallinta helpottuu. Pienryhmätoiminnan toteuttaminen vaatii kuitenkin tarkkaa toiminnan suunnittelua. (Raittila 2013, 77-84.)

Opinnäytetyön aiheen sain Karkkilan kaupungin hankekordinaattorilta. Karkkilan kaupungilla on meneillään Karkkila kasvattaa -niminen hanke, jonka tarkoituksena on kehittää varhaiskasvatusta. Yhtenä hankkeen tavoitteena on toimintakulttuurin kehittäminen. Päiväkotien henkilökunnan toimintaa ja osaamista pyritään kehittämään lapsen osallisuuden, hyvinvoinnin ja kokonaisvaltaisen kehittymisen näkökulmasta. Toimintakulttuuria kehitetään vastaamaan uutta varhaiskasvatussuunnitelmaa ja suuressa roolissa toimintakulttuurin ja pedagogisten toimintatapojen kehittämisessä onkin pienryhmätoiminta. (Varhaiskasvatuksen kehittämishanke 2016-2017.)

Karkkilassa oli syksyllä 2016 varhaiskasvatushenkilökunnalle koulutuspäivä, jossa käsiteltiin muun muassa pienryhmätoimintaa. Koulutuksessa pohdittiin yhdessä pienryhmätoiminnan haasteita sekä ryhmän voimavaroja ja työympäristössä olevia asioita, jotka edesauttavat pienryhmätoiminnan toteuttamisessa. Pari lastentarhanopettajaa kertoivat oman ryhmänsä pienryhmätoiminnasta. Kuluneen syksyn 2016 aikana päiväkodeissa on ollut tarkoitus lisätä pienryhmätoimintaa omissa ryhmissään ja vakiinnuttaa se päivätoimintaan. (Salmela 2016.) Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa kevättalven 2017 pienryhmätoiminnan tilanne kaupungin päiväkodeissa. Valmis opinnäytetyö jaetaan päiväkoteihin. Kasvattajat voivat lukea opinnäytetyöstä muiden ryhmien pienryhmätoiminnan malleja, joten opinnäytetyön avulla kasvattajat jakavat pedagogista osaamistaan ja samalla voivat kehittää omaa pienryhmätoimintaansa edelleen. Opinnäytetyöstä kasvattajat voivat lisäksi lukea myös teoriatietaoa pienryhmätoiminnasta, ja kehittää toimintaansa myös sen pohjalta.

3 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on peruspalvelu, johon suurin osa lapsista osallistuu. Sitä annetaan päiväkoissa ja perhepäivähoidossa, tai muuna varhaiskasvatuksena, kuten leikki- ja kerhotoimintana. Varhaiskasvatuksen toimintamuodot eroavat toisistaan oppimisympäristöiltään, resursseiltaan, henkilöstön koulutukselta ja kelpoisuusvaatimuksilta, lapsiryhmien koolta ja lasten ja henkilöstön väliseltä suhdeluvulta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 17.)

Varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaavat varhaiskasvatuslaki ja siihen perustuva vahaiskasvatussuunnitelman perusteet. Ryhmien koot voivat vaihdella, mutta varhaiskasvatuksessa toteutettavaan toimintaan on annettu rajoituksia koskien ryhmäkokoja. Varhaiskasvatussuunnitelmassa sanotaan, että varhaiskasvatuksessa lapsiryhmien tulee olla ”pedagogisesti tarkoituksenmukaisia” ja ryhmän enimmäiskoko tulee ottaa huomioon. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 17.) Ryhmän enimmäiskoko säädetään Varhaiskasvatuslaissa (36/1973) lasten ja aikuisten välisellä suhdeluvulla. Pykälän viisi mukaan päiväkodin lapsiryhmä saa olla kolmen hoito- ja kasvatustehtävissä olevan aikuisen suhdelukua vastaavan kokoinen. Tämä tarkoittaa sitä, että yksi työntekijä voi olla ryhmässä vastuussa enintään neljästä alle kolmevuotiaasta lapsesta ja seitsemästä yli kolmevuotiaasta lapsesta.

Varhaiskasvatukseen liittyy hyvin vahvasti kolme ulottuvuutta; kasvatus, opetus ja hoito. Pedagogiikka on vahvasti osana varhaiskasvatusta, joka näkyy niin toimintakulttuurissa, oppimisympäristöissä kuin kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudessakin. Jotta pedagogiikka toteutuu varhaiskasvatuksessa, se edellyttää henkilöstön pedagogista asiantuntemusta ja henkilöstön yhteisymmärrystä lasten oppimisen ja hyvinvoinnin edistämisen parhaista tavoista. Opetuksessa on tärkeää saada lapset kokeilemaan uusia asioita innostuneesti ja motivoituneesti, oppimaan uusia asioita, niin arjen käytäntöjä kuin kouluvalmiuksia. Opetuksen tavoitteena on myös opettaa lapsille erilaisia tapoja oppia. Lapsi kehittyy ja oppii uutta kokoajan ja kaikkialla. Lapselle ominaisia tapoja toimia ovat leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja taiteellinen ilmaisu. Lapset ovat luontaisestikin hyvin innokkaita ja uteliaita sekä tutkivat mielellään erilaisia asioita, joten näitä piirteitä on hyvä hyödyntää opetuksessa. Mutta huomioon on syytä ottaa myös lasten kehittyvät taidot, mielenkiinnon kohteet sekä yksilölliset tuen tarpeet. Opetuksen perustaan kuuluu lisäksi myös oppimisympäristöt, laaja-alainen osaaminen ja pedagogisen toiminnan tavoitteet. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 20-21.) Lapsen ajatellaan oppivan vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Suuressa ryhmässä tämä saattaa olla hankalasti toteutettavissa, kun taas pienryhmätoiminnassa lapsi pääsee toimimaan aktiivisemmin ja se luo mahdollisuuden vuorovaikutuksen toteuttamiseen. (Virolainen 2014, 291-292.)

Toimintakulttuuri ilmenee päiväkodin käytännöissä, joiden tulisi tukea varhaiskasvatussuunnitelmassa asetettuja tavoitteita. Toimintakulttuuriin liittyy yhteisön arvot, käsitykset, kehittäminen, roolit ja työtavat, säännöt sekä toiminnan tavoitteiden tulkinta, oppimisympäristöt ja vuorovaikutuksellinen ilmapiiri. (Toimintakulttuuri 2017.) Uudessa varhaiskasvatussuunnitelmassa on määritelty viisi periaatetta, joiden mukaan toimintakulttuuria kehitetään. Nämä kyseiset periaatteet ovat oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä, leikkiin ja vuorovaikutukseen kannustava yhteisö, osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus sekä hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa. Oppivaan yhteisöön liittyy vahvasti ajatus siitä, kuinka päiväkodin henkilöstön tulisi yhdessä lasten kanssa jakaa ajatustaan ja kokeilla rohkeasti uusia, erilaisia toimintatapoja, joista molemmat yhteisön osapuolet, niin lapset kuin henkilöstökin, voivat oppia paljon. Yhdessä tekeminen ja osallisuus vahvistavat yhteisöä mikäli kokeiluun ja yrittämiseen kannustetaan ja myös erehtymiset sallitaan. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 29.)

Karkkila kasvattaa- hankkeen yhtenä tavoitteena on juuri toimintakulttuurin kehittäminen ja siihen liittyy vahvasti juuri pienryhmätoiminnan lisääminen. Jotta toimintakulttuuria voidaan onnistuneesti lähteä kehittämään, perusedellytyksenä on avoin ja vuorovaikutteinen, yhteisön jäseniä osallistava ja luottamusta rakentava keskustelu (Toimintakulttuuri 2017). Uusien työtapojen kehittäminen onkin mahdollista vain koko tiimin kanssa keskustelemalla ja yhteisiin sopimuksiin sitoutumalla (Järvinen & Mikkola 2015, 60).

4 Pienryhmätoiminta

Päiväkodeissa on aina jaettu lapsia pienempiin ryhmiin. Kuitenkin vasta 2000-luvulla on pienryhmiin jakaminen tullut suunnitelmalliseksi ja sitä on alettu kutsua pienryhmätoiminnaksi. Pedagogisia perusteita lasten jakamiselle pienempiin ryhmiin ovat muun muassa lapsilähtöisyys ja lapsen yksilöllisyyden tukeminen. (Raittila 2013, 74.)

Päiväkodin ryhmäkoko vaikuttaa lapsen toimintaan. Liian suuri ryhmäkoko ja vaihtuvat ryhmät hankaloittavat lasten vertais- ja ystävyysuhteiden luomista. Lapset ovat usein myös levottomampia isossa ryhmässä ja riitelevät helpommin. (Järvinen & Mikkola 2015, 29.) Päiväkodissa on usein yhdessä ryhmässä kolme aikuista ja suhdeluvun mukaisesti, kun yksi aikuinen voi olla vastuussa korkeintaan seitsemästä yli kolmevuotiaasta, silloin ryhmässä on 21 lasta. Ryhmä, jossa on 21 lasta, on jo melko suuri, joten päiväkodeissa on ruvettu järjestämään toimintaa pienemmissä ryhmissä. Tällöin puhutaan pienryhmätoiminnasta; pienryhmätoiminta on toimintaa, johon osallistuu vain osa perusryhmän lapsista. Pienryhmätoimintaa voi toteuttaa hyvinkin erikokoisilla ryhmillä. Pienryhmässä voi olla lapsia aina kahdesta useampaan. Kun las-

ten määrä kasvaa riittävän suureksi, kuten 18 lapsen ryhmä, voidaanko puhua enää pienryhmästä? Ryhmän sopiva koko riippuu toiminnasta ja lapsista, joten on hyvin vaikea määrittää pienryhmätoimintaa sopivalla pienryhmäkoolla. Lapset voidaan jakaa pienryhmiin erilaisin perustein, joko homogeenisesti tai heterogeenisesti, riippuen pienryhmätoiminnan tavoitteista. (Karlsson 2003, 85-86.)

4.1 Pienryhmätoiminta lapsen näkökulmasta

Pienryhmätoiminnassa ryhmässä on lapsia vähemmän kuin isossa ryhmässä, joten pienryhmässä toimiminen helpottaa lapsen oman toiminnan hallintaa. Lapsi pystyy tekemään paljon haastavampia tehtäviä aikuisen avustuksella, kuin mihin hän yksin pystyisi tai isossa ryhmässä, jossa aikuiselta ei saa niin apua ja tukea. (Mikkola & Nivalainen 2009, 31-33.) Kun lapsi pääsee osallistumaan toimintaan enemmän, hänen motivaationsa oppimiseen paranee (Wasik 2008, 515).

Mikäli ryhmässä esiintyy jatkuvasti riitoja ja levottomuutta, tulisi kasvattajien pohtia omaa toimintaansa. Kysymykset kuten ”Onko pienryhmiä ohjattu riittävästi? Onko ryhmä turvallinen? Esiintyykö kiusaamista?” auttavat hahmottamaan ryhmän tilannetta ja kasvattajien omaa toimintaa. Lapset ovat monesti levottomia sen takia, koska he ovat joutuneet toimimaan liian kauan ilman aikuisen ohjausta. Leikistä toiseen kuljeskelevat lapset, joilla ajatellaan usein olevan vain huono keskittymiskyky, puolestaan kaipaisivat myönteistä roolikuvaa tai ystävyys-suhteita. Tällaista ”seilaava lapsi”- ilmiötä esiintyy normaalia vähemmän hyvin ohjatuissa pienryhmissä, koska silloin yksinäinenkin lapsi pääsee toimintaan ja leikkeihin paremmin mukaan. (Järvinen & Mikkola 2015, 33-34.) Niin sanottu ”hankala lapsi”, joka on käytöksensä vuoksi ennen eristetty muusta ryhmästä, hyötyy pienryhmätoiminnasta. Pienryhmässä lapsi pääsee harjoittelemaan taitoja ryhmässä, jossa ärsykeitä on vähemmän kuin suuressa ryhmässä. Aikuinen voi pienessä ryhmässä paremmin tukea tällaisia tukea tarvitsevia lapsia yksilöinä. (Marjanen ym. 2013, 17.)

Lapsen ja aikuisen välinen vuorovaikutus paranee, kun toimitaan pienryhmissä. Tällöin aikuisen on helpompi kuulla ja keskittyä jokaiseen lapseen yksilöllisesti. Lapsen on myös helpompi olla toiminnassa enemmän mukana ja ujutkin lapset uskaltavat herkemmin osallistua toimintaan aktiivisesti ja tuomaan omat ajatuksensa esiin. (Wasik 2008, 515-520.) Pienessä ryhmässä lasten välisiä vuorovaikutussuhteita on myös vähemmän kuin isossa ryhmässä. Sen takia pienryhmässä lasten väliset vuorovaikutussuhteet ovat usein syvempiä, kun niiden muodostamiseen voidaan panostaa enemmän. Lisäksi kielellisiin vaikeuksiin on aikaa kiinnittää enemmän huomiota, ja tällainen lapsi saa enemmän vuorovaikutusharjoituksia pienryhmässä. Lapsi saa aikuiselta enemmän palautetta kielellisestä osaamisestaan ja vuorovaikutuksen kehittymisestä. (Marjanen ym. 2013, 158-159.)

Pienryhmätoiminta on yksi tapa lisätä lapsen osallisuutta päiväkodin toiminnassa. Lapsen osallisuudesta puhutaan usein lapsen osallistumisena ja aktiivisuutena ilman yhteisöllisyyden näkökulmaa, johon liittyy vahvasti aikuisten ja lasten tasavertainen toiminta ja neuvottelu. Osallisuuteen liittyy toimintaan osallistumisen lisäksi lapsen mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin osallistumalla myös suunnitteluun ja päätöksentekoon, sekä mahdollisuus ottaa vastuuta asioiden toteutuksesta. Lapsen kuulluksi tuleminen on siis osallisuuden kannalta hyvin merkittävää. (Turja 2016, 47.) Järvinen ja Mikkola (2015, 17-19) mainitsivat teoksessaan pienryhmätoiminnan yhdeksi osallisuuden työtavaksi. Muita työtapoja olivat päiväjärjestyksen joustavuus, oppimisympäristön muokkaaminen sekä lasten ottaminen mukaan suunnitteluun ja tekemiseen. Osallisuuden lisäämisen tärkein askel onkin kasvattajien olemassa olevan lapsikäsitteksen muuttaminen, kun lapsi tuleeikin tasavertaiseksi toimijaksi aikuisten rinnalle. Leinosen (2014, 28-29) mukaan pienryhmätoiminta mahdollistaa lapsen yksilöllisen huomioimisen paremmin ja pienessä ryhmässä toimintakin on rauhallisempaa. Sen vuoksi pienryhmätoiminta on perusteltua lapsen osallisuutta lisätessä. Pienemmässä ryhmässä lapsen on helpompi tuoda itsensä kuulluksi ja sitoutua toimintaan. Jotta lapsen osallisuus voisi täysin toteutua, vaatii se yhteisen kielen. Mikäli yhteistä kieltä ei ole, voidaan kommunikoinnin apuna käyttää erilaisia kuvia. Turjan (2016, 50-51) mukaan lasten on myös hyvin vaikea toimia osallistuvina yhteisön jäsenenä ja osallistua toiminnan suunnitteluun, mikäli he eivät tiedä yhteisönsä toiminnan tavoitteista, omasta roolistaan tai materiaaleista ja välineistä. Lapsille on hyvin tärkeää kokea tulevaisuutta kuulluksi ja että he ovat päässeet vaikuttamaan päiväkodin asioihin. Vaarana helposti on, että aikuiset vain huomaamatta varastavat ideoita lapsilta, ilman että lapset saavat kokea vaikuttamisen mahdollisuuden.

4.2 Pienryhmätoiminta kasvattajan näkökulmasta

Pienryhmätoiminnan ottaminen osaksi toimintakulttuuria ei toteudu nopeasti. Uuden työtavan sisäistäminen ei ole helppoa tai käy nopeasti. Se toimintamalli mikä yhdessä ryhmässä toimii, ei välttämättä toimikkaan toisessa. Siksi pienryhmätoiminnan toteuttaminen ei olekaan ihan helppoa. Työyhteisössä voidaan myös törmätä muutostavastaisuuteen, kun uusista työtavoista voi olla hyvinkin hankalaa ja hidasta päästä pois. Muutos on helpompaa silloin, kun uusi tieto tai toiminta koetaan merkityksellisenä. (Saari 2009, 23.)

Pienryhmätoiminnalla on kuitenkin paljon positiivisia vaikutuksia. Eräs pienryhmätoiminnan hyödyistä kasvattajan kannalta on se, että lapsia on vähemmän kuin koko ryhmän yhteisessä toiminnassa, jolloin kasvattajan on helpompi havainnoida lapsia. Ryhmän havainnointi on myös tärkeää, jotta ryhmädynamiikkaa, sosiaalisia suhteita ja ryhmän toimivuutta voidaan ymmärtää. (Koivunen 2009, 25-27.) Parantuneen havainnoinnin myötä kasvattajan on helpompi auttaa jokaista lasta yksitellen ja tukea lapsen yksilöllistä kasvua ja kehitystä. Pienempää ryhmää on myös helpompi hallita, tällöin ryhmän hallitsemiseen ei kulu turhaa aikaa,

vaan ajan voi käyttää tuokion toteuttamiseen. (Wasik 2008, 515-520.) Ison ryhmän ohjaamisessa kasvattajalta vaaditaan selkeää ohjaamistyyliä ja johdonmukaisuutta. Pienryhmätoiminnassa kasvattajan toiminta ohjaamistilanteissa on enemmän aktiivista läsnäoloa ja herkkyyttä lasten aloitteille. (Järvinen & Mikkola 2015, 42.)

Pienryhmätoiminnassa suunnittelu on suuressa roolissa. Suunnittelu vaatii hyvää tiimityöskentelyä. Tiimin jäsenten on hyvä tietää, mitä muissa pienryhmissä tapahtuu. Vaikkakin ryhmän pedagoginen vastuu on aina lastentarhanopettajalla, pienryhmätoiminnassa tulee luottaa siihen, että jokainen työntekijä pystyy vetämään pienryhmätoimintaa. Pienryhmätoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa kannattaa hyödyntää tiimin jäsenten erilaisia vahvuuksia ja mielenkiinnon kohteita. Myös oman osaamisen jakaminen muille tiimin jäsenille on tärkeää pienryhmätoiminnassa. (Mikkola & Nivalainen 2009, 37.) Hyvän tiimityöskentelyn lisäksi pienryhmätoiminnan suunnittelu vaatii myös lapsiryhmän hyvää tuntemusta. Toiminnan tavoitteet tulee olla lähtöisin lapsista ja lapsiryhmästä. (Järvinen & Mikkola 2015, 40.) Pienryhmätoiminta vaatii monta eri tilaa toimintaan, jotta jokaisella pienryhmällä on rauha toimia. Suunnittelussa on hyvä ottaa huomioon päiväkodin kaikki tilat, kun suunnitellaan missä kukin pienryhmä milloinkin toimii. Tällaisia tiloja voivat olla esimerkiksi eteinen, käytävät, toimistotilat, sali ja piha-alue. Olisikin hyvä, että tiloja ei rajattaisikaan tarkasti jonkun tietyn ryhmän käyttöön, vaan tiloja käytettäisiin koko talon yhteisinä. Tällöin on tärkeää vuorovaikutus koko päiväkodin henkilökunnan välillä. Tilojen käytön porrastaminen on tärkeää, ja myös se, että pidetyistä sopimuksista pidetään kiinni. (Raittila 2013, 79-84.)

Pienryhmätoiminnan toteuttamisessa on myös erilaisia haasteita. Pienryhmätoiminnan toteuttamista vaikeuttaa esimerkiksi henkilökunnan työvuorot. Välillä yksi työntekijä tulee töihin niin myöhään, että on poissa otollisena pienryhmätoiminnan toimimisen aikana. Olennaisinta työvuorojen kannalta on, että jokainen työntekijä olisi töissä viimeistään kello 9.00. (Mikkola & Nivalainen 2009, 36.) Monesti kasvattajat ovat maininneet pienryhmätoiminnan haasteiksi työntekijöiden poissaolot ja muut poikkeustilanteet. Pienryhmätoiminnan toteuttaminen on mahdollista myös poikkeustilanteissa, kunhan koko työyhteisö ja tiimi ovat tehneet selkeät suunnitelmat tilanteiden varalle. Jos yksi aikuinen on sairas, kolmen pienryhmän sijasta voidaan toimia kahdessa ryhmässä. On tärkeää, että jokainen työntekijä antaa apua yli ryhmärajojen, mutta työyhteisön on hyvä tehdä selväksi, mihin apua tarvitaan. Jatkuva toiseen ryhmään hyppiminen toisen ryhmän työvajeen takia vähentää työtehoa sekä työmotivaatiota. (Järvinen & Mikkola 2015, 43.)

4.3 Pienryhmiin jakaminen

Pienryhmiä voidaan muodostaa eri tavoin, mutta muodostamisen tulisi perustua tavoitteisiin ja lasten tarpeisiin. Yksi hyvä pienryhmiin jakamisen peruste on ikä. Usein ryhmässä, jossa on

3-5 vuotiaita lapsia, jako tapahtuu niin, että 3 -vuotiaat muodostavat yhden ryhmän, 4 -vuotiaat toisen pienryhmän ja 5 -vuotiaat kolmannen pienryhmän. Jako pienryhmiin voi tapahtua myös toiminnan tai työntekijän harkitulla päätöksellä. Pienryhmiä voi muodostaa myös esimerkiksi lasten kielen ja sosiaalisten taitojen kehityksen näkökulmasta tai lasten kiinnostuksen kohteiden mukaan. Näissä tilanteissa pienryhmätoiminta voidaan suunnitella melko tarkastikin vastaamaan lasten taitoja ja henkilökohtaisia tavoitteita. Pienryhmiin voidaan jakautua myös satunnaisesti, esimerkiksi sen perusteella, ketkä ovat tulleet tänään ensimmäisenä päiväkotiin tai kuka viittaa ensimmäisenä. (Wasik 2008, 517, 519.)

Raittila (2013, 69-94) analysoi tekstissään lastentarhanopettajien käymiä ryhmäkeskusteluja pienryhmätoiminnasta. Keskusteluista nousi esiin yhtenä pienryhmätoiminnan muotona käytetty parityöskentely malli, jossa kaksi perinteistä lapsiryhmää (21 lasta ja kolme aikuista yhdessä ryhmässä) oli yhdistetty yhdeksi suureksi ryhmäksi, joka oli jaettu kolmeen pienempään pienryhmään. Näissä pienryhmissä oli siis jokaisessa noin 14 lasta ja kaksi aikuista. Tällaista mallia kutsutaan usein parityöskentelymalliksi. Mikäli pienryhmät ovat aina samat ja toiminnan perustila, yksi positiivinen asia pedagogisesti on se, että aikuisen ei tarvitse tuntea perusteellisesti enää 21 lasta, vaan pienempi määrä. Tällaisen 14 lapsen ja kahden aikuisen kokoinen päiväkotiryhmä on melko sopiva, mikäli tilat ovat pienet. Koska jokaisessa ryhmässä tulisi olla lastentarhanopettaja, jotta pedagoginen toiminta ja opetus olisi taattu jokaisessa ryhmässä. Silloin tämän kaltainen ryhmäjako tarkoittaa sitä, että mikäli päiväkodissa onkin kahden 21 lapsen ryhmän sijasta kolme pienempää, 14 lapsen ryhmää, henkilöstössä täytyisi olla yksi lastentarhanopettaja enemmän.

Pysyviä pienryhmiä perustellaan ryhmän ryhmäytymisprosessilla. Jokaisessa ryhmässä menee aina oma aikansa ryhmäytymiseen, jonka jälkeen lapset tuntevat pienryhmänsä jäsenet ja luottaa heihin. (Karlsson 2003, 85-87.) Erityisesti alle kolmevuotiaat tarvitsevat pysyvän aikuisen, johon he voivat muodostaa pysyvän suhteen, sillä jatkuva kasvattajien vaihtuminen kuormittaa lasta. Yli kolmevuotiaille leikki ja kaverit ovat tärkeämpiä kuin pysyvä kasvattaja. Pienryhmien pysyvyys ja kokoonpano voi joustaa aina tilanteen mukaan. Yhtä oikeaa tapaa pienryhmien muodostamiselle ei ole, vaan se on täysin ryhmäkohtaista, koska ryhmän tarpeet ovat erilaiset. (Järvinen & Mikkola 2015, 42.) Pienryhmissä toimiminen ei useinkaan tapahdu koko päivää, vaikka käytössä olisikin vakituiset pienryhmät, joten lapset oppivat toimimaan myös isommassa ryhmässä, ja tutustua myös muihinkin lapsiin (Mikkola & Nivalainen 2013, 34.)

Kun pienryhmät muodostetaan pysyviksi, vastuukasvattajatyömenetelmää kannattaa hyödyntää. Vastuukasvattaja- tai omahoitajatyömenetelmä mahdollistaa pienryhmätoiminnassa lapsen ja kasvattajan välisen kiintymyssuhteen muodostumisen. Lapsi muodostaa ensisijaisen kiintymyssuhteen omiin vanhempiinsa, mutta toissijaisen kiintymyssuhteen muodostaminen

vastuukasvattajaan olisi erityisen tärkeää lapsen kehityksen ja kasvun takia. Vastuukasvattajaan lapsi voi luoda turvallisen vuorovaikutussuhteen, ja samalla kasvattajan tehtävänä on vahvistaa myös lapsen ja vanhempien välistä kiintymyssuhdetta. Vastuukasvatustoiminta vaatii tiimityöltä paljon keskustelua lapsista. Vastuukasvattajan tehtävänä on jakaa lapsesta ja hänen perheestään sellaiset tärkeät asiat, jotka vaikuttavat koko tiimin toimintaan. Tiimin toiminnan kannalta tällainen tiedonjako on ensiarvoisen tärkeää. (Marjanen ym. 2013, 160.) Pysyvien pienryhmien huonona puolena kuitenkin pidetään sitä, että kasvattajien koulustausta johtuen lapset joutuvat eriarvoiseen asemaan. Siksi olisi hyvä jotenkin varmistaa pedagogisuus ryhmän toiminnassa. Kasvattajia voidaan vaihtaa pienryhmistä toiseen, vaikka pienryhmät itsessään pysyisivätkin samoina. (Kalliala 2012, 160-161.)

Raittilan tekstissä olleet lastentarhanopettajan keskustelut toivat esiin myös perinteisemmän pienryhmätoiminnan muodon. Eli pienryhmätoimintaa on vain osa koko päivän toiminnasta, jolloin isompi 21 lapsen ryhmä voidaan jakaa päivittäin erilaisiin ryhmiin toiminnasta riippuen. (Raittila 2013, 69-94.) Pienryhmätoimintaa voi toteuttaa myös niin, että pienryhmät ovat aina samat, mutta työntekijät vaihtavat ryhmästä toiseen. Tämä malli mahdollistaa sen, että työntekijöiden asiantuntemusta ja ammattitaitoa pystytään hyödyntämään. (Kalliala 2012, 160.) Vaikka ryhmässä olisikin käytössä vakituiset pienryhmät, vaihtelua toimintaan saa vaihtelevilla pienryhmillä. Kun pienryhmiä välillä vaihtelee, lapset saavat toimia eri lasten kanssa kuin yleensä.

5 Aikaisemmat tutkimukset

Kangas (2013, 38-40) tutki pro-gradu tutkielmassaan päiväkodin pienryhmätoimintaa ja lasten osallisuutta. Tutkimuksessa selvitettiin pienryhmätoiminnan haasteita ja hyötyjä sekä lasten osallisuuden toteutumista pienryhmätoiminnassa. Tutkimuksen kohdejoukkona olivat kolme lapsiryhmää eräästä päiväkodista. Kaikki ryhmät olivat jo itsessään pienryhmiä, sillä joka ryhmässä oli 15 lasta ja kaksi aikuista.

Pienryhmätoiminnan kehittäminen oli kestänyt työntekijöillä pitkään, mutta he yhdessä kehittivät toimintaa ja keksivät uusia ratkaisuja. Se toi työyhteisöä läheisemmäksi. Lisäksi lapsihavainnoinnin hyödyntäminen helpottui pienryhmätoiminnassa. Kasvattajat kokivat myös vuorovaikutussuhteet lasten kanssa läheisemmiksi. Pienryhmätoiminnan haasteiksi nousivat työn organisointi, suunnittelu, tiedonkulku ja tiedottaminen. Osallisuus mahdollistui työntekijöiden ja lasten molemminpuolisen vuorovaikutuksen ja yhteistyön ansiosta. Lapset saivat kertoa mielipiteitään, he tulivat kuulluksi ja lisäksi he saivat myös antaa palautetta, joten osallisuus toteutui pienryhmätoiminnassa. (Kangas 2013, 62-76.)

Savolainen (2013) tutki pro gradussaan pienryhmätoimintaa päiväkodin lapsiryhmätoiminnan järjestämisen keinona. Haastatteleamalla 12 päiväkodin työntekijää hän sai selville, että lapsiryhmät voidaan jakaa joko kiinteisiin pienryhmiin tai muuttuviin pienryhmiin. Haastattelevien työntekijöiden päiväkodeissa pienryhmätoiminta ajoittui kuitenkin aina vain aamupäiviin. Pienryhmätoiminta voi olla sama joka pienryhmässä, tai sitten jokaisella pienryhmällä on omat erilaiset toiminnot. Pienryhmätoiminta vaatii toiminnan, päivärytmin ja tilojen käytön porrastamista, sekä työntekijöiden yhteisten sopimusten ja aikataulujen noudattamista, sekä suunnittelua ja sitoutumista.

Raittila (2013, 69-94) analysoi tekstissään vuonna 2012 kerättyä aineistoa kuuden lastentarhanopettajan ryhmäkeskustelusta jossa aiheena oli päiväkotien toimintaympäristöissä tapahtuneet muutokset, muutosten ehdot sekä vaikutukset arkiseen toimintaan. Keskusteluista oli noussut esiin erilaisia arjen käytäntöjä, kuten pienryhmätoiminnan vaativan henkilökunnalta muutosvalmiutta ja sitoutumista. Jos pienryhmätoiminta on porrastettua päiväkodissa kaikkien pienryhmien kesken, tekee se ajankäytöstä tarkempaa. Esimerkiksi ryhmän A tulee lopettaa ryhmätoimintansa huoneessa yksi kello xx.xx mennessä, koska ryhmä C tulee sisälle silloin ja aloittaa oman sisällä tapahtuvan pienryhmätoimintansa huoneessa yksi, joten aikataulua tulee noudattaa. Haasteena lastentarhanopettajat olivat maininneet henkilökunnan poissaolot esimerkiksi sairaustapauksissa, jolloin säästöyistä useissakaan paikoissa ei ole sijaisia saatavilla, tai sitten heitä on muuten vain hankala saada lyhyellä varoitusaajalla töihin. Tällöin pienryhmässä, jossa normaalisti olisi kaksi aikuista ja 15 lasta, onkin toisen kasvattajan poissaolon takia vain yksi aikuinen 15 lapsen kanssa. Se johti usein siihen, että lapset jaettiin toisiin ryhmiin ja suunnitelmat menee usein uusiksi. Lastentarhanopettajat painottivat keskusteluissaan pienryhmätoiminnan toteutumisen vaativan mahdollisuuden sijaisiin, sillä muuten hyvä pedagoginen toiminta kärsii.

Koskinen ja Petramaa (2016) tutkivat opinnäytetyössään kasvattajien kokemuksia pienryhmätoiminnasta. He olivat kiinnostuneita myös kasvattajien kehittämistoiveista. Tutkimustuloksien mukaan kasvattajat pitivät pienryhmätoimintaa lapsilähtöisenä työmuotona. Tärkeimpinä hyötyinä nousivat rauhallinen ilmapiiri ja lapsen yksilöllinen huomiointi. Työnsuunnittelu on tärkeä osa pienryhmätoimintaa, ja suunnittelussa tulee ottaa huomioon toiminnan tavoitteet. Tutkimukseen osallistuneissa päiväkodeissa pienryhmätoimintaa järjestetään päivittäin, lähinnä aamupäivisin. Ikäperusteinen ryhmiin jako oli tyypillisin pienryhmiinjakoeruste.

6 Tutkimuskysymys

Pienryhmätoiminnan käyttö on lisääntynyt yleisesti päiväkodeissa. Pienryhmä on aikuisen helpompi hallita, ja lapsen on puolestaan helpompi keskittyä toimintaan pienryhmässä ja lapsi

tulee helpommin nähdä ja kuulla. Opinnäytetyöni sain Karkkilan kaupungilta, sillä he haluavat tietää, miten pienryhmätoimintaa toteutetaan päiväkodeissa nyt, kun se on pyydetty ottamaan yhdeksi toimintamalliksi.

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä ovat:

Miten pienryhmätoimintaa toteutetaan päiväkodeissa?

Minkälaisena kasvattajat kokevat saadun tuen pienryhmätoiminnan järjestämiseen ja minkälaista tukea he vielä kaipaavat?

Tutkimuskysymykseen ”miten pienryhmätoimintaa toteutetaan päiväkodeissa?” halutaan vastaukseksi millaisia konkreettisia järjestelyitä päiväkodissa tehdään pienryhmätoiminnan kannalta. Miten lapsiryhmät muodostetaan ja mihin aikaan päivästä niitä toteutetaan.

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen tarkoituksena on kartoittaa pienryhmätoiminnan toteuttamista Karkkilan kaupungin päiväkodeissa. Miten pienryhmätoimintaa on alettu toteuttamaan keväällä olleen koulutuksen jälkeen ja minkälaisen aseman se on ottanut ryhmän toiminnassa. Lisäksi tarkoituksena on saada selville erilaisia tapoja toteuttaa pienryhmätoimintaa. Ideana on, että opinnäytetyö jaetaan ryhmiin, ja sen avulla kasvattajat voivat saada lisää ideoita pienryhmätoimintansa toteuttamiseen muiden ryhmien toteuttamistavoista.

Toisessa tutkimuskysymyksessä, eli minkälaisena kasvattajat kokevat saadun tuen pienryhmätoiminnan järjestämiseen ja minkälaista tukea he vielä kaipaavat, tarkoituksena on selvittää kasvattajien kokemuksia saadusta tuesta, jota he ovat saaneet esimerkiksi koulutuspäivän muodossa syksyllä 2016. Lisäksi halutaan saada selville, minkälaista tukea kasvattajat vielä tarvitsevat pienryhmätoimintaa ajatellen.

7 Tutkimuksen toteuttaminen

Kyseessä on kvalitatiivinen, eli laadullinen tutkimus, sillä opinnäytetyössä keskityin henkilön kokemuksen selvittämiseen sekä ymmärtämään ilmiötä, eli pienryhmätoimintaa (Räsänen). Hypoteesia ei laadullisissa tutkimuksissa useinkaan ole, koska tutkija ei lähdä testaamaan tiettyä teoriaa, vaan tulos voi olla mitä tahansa (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Laadullisessa tutkimuksessa aineisto on usein tekstimuodossa, eikä numeroina. Lisäksi kysymykset haastattelussa tai kyselyssä ovat usein avoimia. (Uusitalo 1991, 79.) Tutkijan vaikutus laadullisessa tutkimuksessa on melko suuri, sillä tutkija tutkii aihetta oman tiedon ja näkökulmansa lävitse (Varto 1992, 26).

Kysely on aineistonhankintamenetelmänä yleinen, ja erityisesti määrällisissä tutkimuksissa käytetään paljon. Kyselyssä aineisto kerätään lomakkeen avulla, jossa on kysymyksiä. Kyselyn haasteena on se, että kyselylomakkeen tulee olla niin selkeä, että vastaaja osaa vastata siihen ilman apua. Haastattelua voidaan pitää myös kyselynä, koska siinä on kysymyksiä, jotka tutkija tai haastattelija esittää kysymykset vastaajalle. Kyselyn tekeminen on erittäin tärkeä toimintavaihe tutkimuksessa. Oikeastaan koko tutkimuksen onnistuminen voi olla kiinni kyselylomakkeesta. Kysymykset voivat olla avoimia, eli vastaaja saa vastata kysymykseen vapaamuotoisesti, tai suljettuja, jolloin vastaaja valitsee vastauksensa ennalta annetuista vastausvaihtoehdoista. (Vekalahti 2014, 11-24.)

Tutkimuksen aineiston keräsin verkkokyselyn avulla. Kyselylomakkeen tein e-lomake ohjelmalla. Kyselylomake on katsottavissa opinnäytetyön lopusta liitteenä (liite 1 Kyselylomake). Kyselylomakkeen sähköinen muoto auttaa vastausten analysoinnissa, paperilomakkeessa olisi ollut haasteena vastaajan käsialan tulkitseminen. Lisäksi täytetyn kyselylomakkeen sain heti takaisin, kun vastaaja oli kyselyn täyttänyt. Kyselylomakkeen kysymykset olen tehnyt yhteistyössä työelämän edustajien kanssa ja niissä on otettu huomioon heidän toiveet ja ajatukset.

Kyselylomakkeessa olevat 24 kysymystä jaoin neljän otsikon alle. Otsikoita ovat: Pienryhmätoiminta, Pienryhmätoiminta ryhmässäni, Pienryhmätoiminnan edistäminen ja Tuki ja apu pienryhmätoimintaan. Ennen ensimmäistä otsikkoa ja sen alla olevia ensimmäisiä kysymyksiä pienryhmätoiminnasta, vastaajalta kysyttiin kaksi taustakysymystä. Taustakysymykset ovat usein vastaajaan liittyviä, ja niiden tietojen suhteen tarkastellaan varsinaista tutkittavaa aihetta (Valli 2015, 86). Ensimmäisenä taustakysymyksenä on suljettu kysymys vastaajan päiväkodista. Koska päiväkoteja, joihin kyselylomake lähetettiin, oli vain viisi, kysymys voitiin toteuttaa suljettuna. Toinen taustakysymys on avoin, ja siinä kysytään minkä nimisessä ryhmässä vastaaja toimii. Näiden tietojen pohjalta pystyin analysoimaan vastauksia, kun tiedän minkälaisesta ryhmästä on kyse. Onko kyseessä 21-lapsen ryhmä, vai jo valmiiksi pienryhmänä toimiva 14-lapsen ryhmä. Lisäksi päiväkodin nimi auttoi hahmottamaan minkä kokoisesta päiväkodista on kyse. Taustakysymykset muodostin myös sen takia, että mahdolliset vastauksissa ilmenneet asiat, kuten pienryhmätoiminnan toimimattomuus, olisivat jäljitettävissä oikeaan ryhmään jälkeenpäin.

Taustakysymysten jälkeen on otsikon pienryhmätoiminta alla neljä avointa kysymystä. Pienryhmän määrittely on ensimmäisenä kyselyssä, jotta nähdään, millaisena vastaaja pitää pienryhmätoiminnan, ja onko määritelmässä jotakin poikkeusta. Lisäksi on pienryhmätoiminnan ja koko ryhmän kanssa toimimisen erojen listausta niin lapsen, työntekijän kuin yksikönkin näkökulmasta. Otsikon ”pienryhmätoiminta ryhmässäni” alla on ensimmäisenä suljettu kysymys, pienryhmätoimintaa käytetään ryhmässäni päivittäin, viikoittain, kuukausittain tai harvemmin. Toinen suljettu kysymys oli heti perään, jossa tiedusteltiin pienryhmänjakotapaa, eli

onko pienryhmätoiminta samoissa pienryhmissä aina, pääasiassa samat pienryhmät aina, mutta välillä sekoitetaan ryhmiä vai onko pienryhmätoiminnassa aina eri pienryhmät. Niiden jälkeen oli vielä neljä avointa kysymystä otsikon pienryhmätoiminta ryhmässäni alla. Kysyttiin aikuisten jakautumistapaa ryhmiin ja ryhmän ”normaalin päivän” kuvaus pienryhmätoiminta huomioon ottaen. Miten lapsen osallisuus ja vaikuttaminen toteutuvat vastaajan mielestä pienryhmätoiminnassa, oli yhtenä kysymyksenä, sillä lapsen osallisuus on myös ollut Karkkila kasvattaa-hankkeessa vahvasti esillä, ja sen yhteys haluttiin tuoda esiin kysymyksen avulla. Myös pienryhmätoiminnan haasteita kysyttiin yhdessä avoimessa kysymyksessä. Kolmannen otsikon, pienryhmätoiminnan edistäminen, alla oli avoimia kysymyksiä toimintaympäristön kehittämistä, eri tilojen käytöstä, jakotilojen käyttöjen sopimisesta sekä toiminnan porrastamisesta muiden ryhmien kanssa. Lisäksi kysyttiin, miten muista ryhmistä saa apua ja miten työn rakenteita, kuten työvuoroja, on muutettu pienryhmätoiminnan hyväksi. Viimeisen otsikon, tuki ja apu pienryhmätoimintaan, alla oli kuusi avointa kysymystä. Ensin kysyttiin milaista tukea vastaaja kaipaa niin johtajalta, tiimikavereilta kuin työyhteisön työkavereilta. Yhdessä kysymyksessä kartoitettiin kasvattajille järjestetyn koulutuspäivän tukea pienryhmätoiminnan toteuttamisessa. Kaksi viimeistä kysymystä keskittyvät vastaajan tietoihin pienryhmätoiminnasta; mitä tietoa vastaaja vielä tarvitsee pienryhmätoimintaan liittyen sekä mitä tietoa hän on jo itse hankkinut aiheesta ja mistä.

Ennen kyselylomakkeen lähettämistä työelämän edustaja vielä luki kyselylomakkeen läpi, ja hyväksyi kyselylomakkeen omalta osaltaan. Lähetin kyselyn jokaisen Karkkilan kaupungin päiväkodin sähköpostiin. Koska olin tuolloin työharjoittelussa yhdessä tutkimukseen osallistuneessa päiväkodissa, lähetin sähköpostin kyseisen päiväkodin sähköpostista muihin päiväkoteihin. Opinnäytetyön lopussa on liitteenä myös saateteksti, jonka kanssa lähetin kyselylomakkeen linkin kasvattajille (Liite 2 Saateteksti). Vastausaika kyselyyn oli kaksi viikkoa ja toisen viikon alussa lähetin vielä muistutuksena sähköpostiviestin ryhmiin, jossa muistutin kyselystä. Varhaiskasvatuksen työntekijät, niin lastenhoitajat kuin lastentarhanopettajat, saivat vastata kyselyyn työajallansa. Karkkilan kaupungilla on viisi päiväkotia, ja niissä on ryhmiä yhteensä kymmenen. Kasvattajia on yhteensä 32, ja vastauksia tuli yhteensä yhdeksän, joten kyselyn vastausprosentti jäi 28 prosenttiin. Vastaukset tulivat kolmesta eri päiväkodista, kuudesta eri ryhmästä. Kahdesta päiväkodista ei siis tullut vastauksia ollenkaan. Koska olin työharjoittelussa yhdessä kyselyyn osallistuneessa päiväkodissa kyselyn aikana, tiedän että osa kasvattajista vastasi myös tiiminä, joten vastausprosentti olisi suurempi, mikäli nämä tiimin jäsenet olisivat vastanneet kaikki yksinään. En kuitenkaan määrittänyt saatetekstissä pitääkö kyselyyn vastata yksin vai tiiminä, joten tulosten kannalta oleellisempaa on, että kuudesta ryhmästä kymmenestä tuli vastaus, jolloin tulokset kertovat ryhmien toimintamalleista melko kattavasti.

Aineiston analyysin tarkoituksena on tiedon järjestäminen sellaiseksi, että isosta tietomäärästä eli aineistosta saadaan arvoitus tai ilmiö ja sen rakenne näkyviin (Kananen 2008, 88). Aloitin aineiston analyysin tutustumalla aineistoon. Luin vastaukset läpi useaan otteeseen, yhden vastaajan vastaukset kerrallaan pyrkien ymmärtämään vastaajan tarkoitusta. Lähdin käsittelemään kysymyksiä yksi kerrallaan. Aineistoon tutustuessani huomasin, että välillä osa vastauksista vastasi myös johonkin muuhun kysymykseen. Koska joskus vastaukset saattoivat sopia moneen kysymykseen vastaukseksi, kopion ja liitin vastauksen tällöin myös toisen kysymyksen alle. Koodasin vastaukset väreillä niin, että esimerkiksi vastaajan 1 vastaukset ovat mustalla värillä, ja vastaajan 2 vastaukset ovat kysymysten alla puolestaan punaisella värillä ja niin edelleen, että jokaisella vastaajalla on oma värikoodi. (Silius 2008.)

Kun olin järjestellyt aineiston kysymysten alle, ryhdyin analysoimaan kutakin kysymystä kerrallaan sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysi pyrkii aineiston kuvaamiseen tiiviisti sanallisessa muodossa. Sisällönanalyysissa on kolme vaihetta aineiston käsittelyyn liittyen; redusointi, klusterointi ja abstrahointi. Ensimmäinen vaihe, redusointi, on aineiston pelkistämistä. (Kananen 2008, 94.) Tämän vaiheen tein niin, että kävin yhden kysymyksen alle keräämäni kaikki vastaukset läpi ja tiivistin vastauksia. Klusterointivaiheessa aineisto käydään läpi etsien yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia (Kananen 2008, 94). Tässä kohtaa hyödyksi oli tieto vastaajan ryhmästä. Joissain vastauksissa vastaajilla oli eroavaiset näkemykset ryhmän toiminnasta liittyvissä kysymyksissä, vaikka työskentelivät keskenään samassa ryhmässä. Abstrahointivaiheessa aineistosta poistetaan epäoleellinen tieto (Kananen 2008, 94). Vastaukset olivat melko tiiviitä ja selkeitä, joten niissä ei useinkaan kerrottu ohi aiheen, joten en joutunut montaa kertaa poistamaan epäoleellista tietoa aineistosta.

Esimerkkinä kysymyksen ”Mitä eroa näet pienryhmissä toimimisessa verrattuna koko ryhmän kanssa toimimiseen lapsen näkökulmasta?” koodaus. Tässä esimerkissä aineistoa ei ole käsitelty vielä muuten, eli esimerkiksi aineistoa ei ole vielä pelkistetty eikä epäoleellista tietoa poistettu.

4. Mitä eroja näet pienryhmissä toimimisessa verrattuna koko ryhmän kanssa toimimiseen lapsen näkökulmasta?

Toiminta on rauhallisempaa(4) ja hiljaisempaa(4), jokaista lasta saa huomioitua yksilöllisesti (8) (lapsi saa enemmän apua), toiminta voi olla haasteellisempaa, kuin ison ryhmän toiminta.

Pienissä ryhmissä jokainen tulee paremmin nähdyksi ja kuulluksi (3). Odotusajat ovat lyhyitä (2), lapset pääsevät osallistumaan enemmän, on myös vaikeampi jäädä sivuun kun aikuinen ehtii huomioida ja nähdä kaikki paremmin. Ajkaa ohjata (3) jokaiseta lasta.

Toiminnan sisältöjä on helpompi valikoida pienryhmän lasten kehityksen ja mielenkiintojen mukaan.

Myös isossa ryhmässä on monesti, enemmän vauhtia ja ääntä jotka taas vaikeuttavat toisten keskittymistä.

Onnistumisen kokemuksia saa helpommin pienryhmässä.

Yksilö huomioidaan paljon paremmin, apua ja opetusta saa paremmin. Kiireetömämpää, ei turhia odotteluja.

Lapsi saa paremmin "äänensä" kuuluviin ja saa tilaisuuden rauhassa esim. kokeilla uusia asioita Hän saa henkilökohtaisempaa ohjausta hiljaisemmassa ja rauhallisemmassa ympäristössä.

Lapsi hyötyy enemmän

lapset saavat yksilöllisempää huomiota, lapsen ei tarvitse olla koko ajan isossa ryhmässä ja metelissä,

Enemmän aikuisen huomiota ja ohjausta verrattuna isoon ryhmään.

Häntä ehditään kuuntelemaan ja auttamaan paremmin.

YKSILÖLLISYYS JA AIKAA LAPSELLE .LAPSI KESKITTYY PAREMMIN TOIMINTAAN.

Kokosin siis saman kysymyksen alle kaikki saadut vastaukset. Tämän jälkeen koodasin jokaisen vastaajan vastaukset tietyllä värillä. Vastaajan numero yksi vastaukset ovat mustalla, vastaajan numero kaksi vastaukset ovat punaisella värillä, vastaajan kolme vastaukset ovat koodattu tumman sinisellä värillä ja niin edelleen. Tämän jälkeen alleviivasin jokaisen vastauksessa esiin nousevan asian. Jos vastauksista nousi esiin yhtäläisyyksiä, eli jotakin sellaista, mikä olisi vastattu monella samoin, en alleviivannut samaa asiaa enää uudestaan, mutta lisäsin numeron vastaavan asian viereen, jotta tiedän, että se yksi asia on noussut vastauksissa x kertaa. Esimerkkitapauksesta voi huomata, että joidenkin alleviivausten perässä on numeroita. Se siis tarkoittaa sitä, kuinka monta kertaa kyseinen asia on noussut esiin vastauksista. Tämän esimerkkikysymyksen vastauksissa nousi esiin useamman kerran esimerkiksi se, että pienryhmätoiminnassa lapsi saa paremmin yksilöllistä huomiota kuin isossa ryhmässä. Myös pienryhmätoiminnan rauhallisuus nähtiin useammassa vastauksessa erona koko ryhmän toimintaan lapsen näkökulmasta. Sitten poistin vastauksista epäoleelliset asiat, kuten sellaiset osat vastauksesta, jotka ei kuulu käsiteltävään kysymykseen. Tähän kysymykseen ei tullut ristiriitaisia vastauksia.

8 Tulokset

Kyselylomakkeessa olleet kysymykset jaottelin neljän otsikon alle; pienryhmätoiminta, pienryhmätoiminta omassa ryhmässäni, pienryhmätoiminnan edistäminen sekä tuki ja apu pienryhmätoimintaan. Kolmen ensimmäisen otsikon alla olevien kysymyksiä avulla hain vastausta tutkimuskysymykseen ”Miten pienryhmätoimintaa toteutetaan päiväkodeissa?” Otsikon pien-

ryhmätoimintaan perehtyminen ja kaivattu apu alla olevilla kysymyksillä sain vastauksia toiseen tutkimuskysymykseen ”Minkälaisena kasvattajat kokevat saadun tuen pienryhmätoiminnan järjestämiseen ja minkälaista tukea he vielä kaipaavat?” Aineisto on analysoitu sisälönanalyysillä kysymys kerrallaan.

8.1 Pienryhmätoiminta

Pienryhmätoimintaan yleisesti liittyvien kysymysten tarkoitus oli saada selville kasvattajan ajatus pienryhmätoiminnasta. Miten vastaaja käsittää termin pienryhmä ja millaisena hän pitää pienryhmätoimintaa lapsen, kasvattajan ja työyhteisön näkökulmasta verrattuna normaalin ryhmän toimintaan.

Sana pienryhmä oli vastauksissa selitetty hieman eri tavoin. Osa vastaajista määritteli pienryhmän toiminnaksi jota toteutetaan pienemmissä ryhmissä. Osa vastaajista oli myös määrittellyt tarkat ryhmäkoot pienryhmälle. Ryhmäkoon määrittelyissä oli jonkun verran eroja. Vastauksissa ryhmäkoko oli rajattu seuraavan laisesti: pienryhmässä on noin neljä-kuusi lasta per ryhmä, pienryhmä on enintään viiden hengen ryhmä, pienryhmä on kolmen-kuuden lapsen ryhmä. Eräs vastaaja oli kiteyttänyt pienryhmän näin:

” Pienryhmän koko vaihtelee tilanteen ja toiminnan mukaan, sekä lasten yksilöllisten tarpeiden mukaan. Meillä 19 lapsen ryhmässä pienryhmä on toisinaan puolet ryhmän lapsista ja toisinaan kaksi lasta ja kaikkea siltä väliltä.”

Muutama vastaaja ei määrittellyt tarkkaa ryhmäkokoja, mutta otti kantaa toimintaan:

”Yksilöllisempää toiminnan ohjausta, pienemmässä ryhmässä.”

Pienryhmätoiminta koetaan vastausten mukaan lapsen kannalta rauhallisempaan ja hiljaisempaan vaihtoehtona toiminnalle, jonka vuoksi lapsi pystyy myös keskittymään paremmin toimintaan. Lapsen on helpompi oppia uusi asia pienemmässä ryhmässä. Lapsi tulee kohdatuksi yksilöllisesti pienryhmätoiminnassa helpommin kuin isossa ryhmässä ja näin ollen lapsi saa myös enemmän apua. Lapset pääsevät myös osallistumaan toimintaan enemmän pienryhmissä kun odotusajat ovat lyhempiä. Toiminnan sisältöä voidaan myös valikoida paremmin lasten kehityksen ja mielenkiintojen mukaan pienryhmissä, kuin isommassa ryhmässä. Ja lapset voivat myös itse vaikuttaa helpommin toiminnan sisältöön pienessä ryhmässä. Lapsella on myös usein enemmän tilaa toimia, kun lapsia on vähemmän samassa tilassa.

Työntekijän näkökulmasta pienryhmätoiminta nähtiin työtapan helpottavan lapsihavainnointia, kun ryhmässä on kerrallaan vähemmän lapsia joita havainnoida. Työntekijä voi myös

suunnitella haasteellisempaa toimintaa kun ryhmä on pieni ja hänellä on enemmän aikaa auttaa ja ohjata jokaista lasta. Myös lasten erityistarpeet on helpompi ottaa huomioon pienessä ryhmässä. Pienryhmä on helpompi hallita kuin isompi ryhmä ja ohjaustilanteena rauhallisempi ja hiljaisempi kun koko ryhmän kanssa tehtävä toiminta. Erään vastaajan mielestä on myös helpompaa suunnitella toimintaa pienelle ryhmälle. Yhtenä huonona puolena koettiin kuitenkin se, että pienryhmätoiminnassa joutuu usein suunnittelemaan useamman toiminnan, kun iso ryhmä jaetaan kahteen tai kolmeen ryhmään, ja jokainen ryhmä tekee suunnitelmien mukaan joko samaa, tai eri toimintaa. Pienryhmätoiminta tuo myös enemmän järjestelykysymyksiä tiimiin, sillä kasvattajien tulee sopia kuka aikuisista ohjaa mitään toimintaa, mihin aikaan toiminta järjestetään, mitä jokainen pienryhmä tekee ja mihin jakotiloihin kukin pienryhmä menee.

Yksikön kannalta pienryhmätoiminta vaatii vastaajien mukaan yhteistä suunnittelua esimerkiksi tilojen jakamisessa ja aikataulujen organisoinnissa. Yksikössä voidaan hyödyntää työntekijöiden henkilökohtaisia vahvuuksia pienryhmissä, esimerkiksi ryhmärajoja rikkovan toiminnan avulla. Eräs vastaaja mainitsi, että pienryhmätoiminta lisää yksikön työhyvinvointia.

8.2 Pienryhmätoiminta ryhmässäni

Tämän otsakkeen alla olevien kysymysten avulla oli tarkoitus perehtyä ryhmissä toteutettaviin pienryhmätoiminnan tapoihin. Tarkoituksena oli selvittää, miten usein ja kuinka pienryhmätoimintaa toteutetaan ryhmissä.

Vastauksista ilmeni, että pienryhmätoimintaa käytetään vähintään viikoittain, suurimmassa osassa ryhmissä jopa päivittäin. Suurempi eroavaisuus näkyikin pienryhmien muodostamisessa. Viisi yhdeksästä vastaajista käyttää ryhmässään aina eri pienryhmiä kun taas neljä vastasi, että heillä on käytössä pääasiassa aina samat vakio-pienryhmät, mutta välillä ryhmiä kuitenkin sekoitetaan. Työntekijöiden jakamisessa pienryhmiin oli puolestaan jonkin verran eroja vastaajien kesken. Jako saattoi tapahtua usein toiminnan mukaan, henkilökunnan vahvuudet huomioon ottaen. Eli musikaalinen kasvattaja pitää mieluusti musiikkituokioita ja askartelusta pitävä kasvattaja pitää mieluiten askartelutuokioita. Usein viisivuotiaalle suunnatut tehtävät, sekä askeleittain- tuokiot tapahtuivat kuitenkin vain lastentarhanopettajan vetämänä. Muutama vastaaja kertoi työntekijöiden jaon tapahtuvan työvuorojen mukaan.

Ryhmien päivätoimintaraami oli melko sama kellonaikoinen, mutta paljon oli erilaisia tapoja toteuttaa toiminnat. Taulukosta 1 on nähtävissä kahden eri ryhmän toimintaraamin päivälle kellonaikoinen.

kellonaika	ryhmä A	ryhmä B
6.30 - 7.50	vapaata leikkiä ja yksilöllisiä tehtäviä	vapaata leikkiä
8.00 - 8.30	aamupala koko ryhmän kesken	aamupala
8.30 - 9.00	leikkeihin ja leikkitiloihin jako	aamupiirit, isommat lapset omassa aamupiirissä, missä käydään päivää ja sen sisältöä tarkemmin läpi. Pienemmille luetaan heidän omassa aamupiirissään satua ja käydään läpi suullisesti mikä päivä on tms.
9.00 - 10.00	aamupiiri koko ryhmän kesken (kesto 10min-40min) 2-4 lasta askartelee (tai muu päivän toiminta) yhden aikuisen kanssa Toisella aikuisella 5-6 lasta leikkikerhossa. Kolmas aikuinen jakaa leikkejä lapsille. Toiminnasta vaihdetaan toiseen.	Päivän toiminta, esim. askartelu pienryhmissä. Viskaritehtävä päivänä viskarit ulkoilevat 9-10, ja nuoremmat lapset ovat sisällä leikkimässä tai ohjatussa toiminnassa. Kello 10.00 on vaihto, eli viskarit tulevat sisälle tekemään viskaritehtäviä ja nuoremmat siirtyvät ulos.
10.00 - 11.00	ulkoilu koko ryhmän kesken, pukeminen ja riisuminen pari lasta kerrallaan.	Ulos siirtyminen pienryhmissä. Ulkoilu koko ryhmän kesken, paitsi viskaritehtävä päivänä tässä kohtaa viskarit tulevat sisälle tekemään viskaritehtäviä kun nuoremmat menevät ulkoilemaan
11.00 - 11.45	ruokailu koko ryhmän kesken	ruokailu koko ryhmän kesken
11.45 - 14.00	koko lapsiryhmä nukkariin, hereilläolijat pääsevät klo 12.40 nukkarista pois leikkimään. Nukkujat saavat nukkua aina 13.50 asti	12-13 lepoetki, jonka jälkeen hereillä olijat ryhmän tiloihin leikkimään. Unia saa jatkaa vähän vaille kahteen.

14.00-14.30	välipala koko ryhmän kesken	välipala koko ryhmän kesken
14.30-17.00	ulkoilu, viimeisten lasten kanssa tullaan takaisin sisälle säästä riippuen klo 16.00 leikkimään ja pelailemaan.	ulkoilu, tai tilanteesta riippuen voidaan ensin sisällä hetki jatkaa leikkejä ja pelailua

Taulukko 1 Pienryhmätoiminnan toteutuminen kahdessa eri ryhmässä

Taulukosta nähdään, että suuri eroavaisuus ryhmien välillä on aamupiirin järjestämisessä. Ryhmässä B aamupiiri aloitetaan jo kello 8.30 ja se pidetään pienemmille ja isoille lapsille erikseen (ryhmässä on 3-5 -vuotiaita lapsia). Aamupiiri suunnitellaan lasten oppimistavoitteiden mukaan, sillä vanhempien lasten kanssa käydään päivää ja sen sisältöä tarkemmin läpi, kun taas ryhmän nuorimpien lasten kanssa keskitytään lähinnä sadun lukemiseen ja päivä voidaan käydä suullisesti läpi. Ryhmä A puolestaan aloittaa koko ryhmän yhteisen aamupiirin kello 9.00.

Taulukosta voidaan huomata, että päivän toimintaa toteutetaan molemmissa ryhmissä pienryhmissä. Ryhmässä A lapset on jaettu kolmeen ryhmään, niin että yksi ryhmä askartele, tai tekee muuta päivän toimintaa, yhden aikuisen kanssa. Toinen pienryhmä on leikkikerhossa toisen aikuisen kanssa, ja kolmas aikuinen on kolmannen pienryhmän kanssa, ja jakaa lapsia leikkiin. Hän saattaa myös tehdä samalla yhden lapsen kanssa kerrallaan yksilöllisiä harjoituksia, kuten nimeämistehtäviä. Ryhmässä B toiminta tapahtuu myös pienryhmissä, vaikkakin vastauksissa ei tullut ilmi, moneenko pienryhmään ryhmä useimmiten jaetaan.

Jokaisessa ryhmässä on vastausten mukaan aamupala yhteinen koko ryhmän kesken, mutta jo aamupiiri pidettiin eräissä ryhmässä pienryhmätoimintana niin, että isot ja pienet lapset ovat erikseen.

”Aamulla pienemmille pidetään sohvalla lukutuokio, jossa käydään samalla läpi yleensä suullisesti mikä päivä on tms. Isommat ovat sillä aikaa toisessa huoneessa aamupiirillä jossa katsotaan tarkemmin päivää ja sen sisältöä kuvakortteja apuna käyttäen.”

Aamupiirin jälkeen on toimintatuokio, joka tapahtuu usein tai aina pienryhmissä. Usein tämä on viikko-ohjelman mukaista toimintaa, kuten askartelua tai jumppaa. Eräs vastaaja kuvasi ryhmänsä toimintaa näin:

”-- jakaudumme päivän toimiin, esim. 2-4 lasta menee yhden kanssa askartelemaan. Yksi aikuinen ottaa esim. 5-6 lasta leikkikerhoon ja kolmas aikuinen jää

jakamaan leikkejä lapsille. Toiminnasta vaihdetaan toiseen. Monesti myös jatkamme seuraavana päivänä, niin, että kaikki on ehtineet tehdä kaikki toiminnot. Leikkejä vahtiva aikuinen saattaa samalla tehdä yhdelle lapselle kerrallaan nimeämistehtäviä ym.”

Toimintatuokioiden toteuttamisessa tuli esiin erilaisia ryhmiin jakamisen tapoja ryhmien välillä. Niin kuin edellä olevasta lainauksestakin voi huomata, 21 lapsen ryhmä jaetaan eräässä ryhmässä kolmeen eri ryhmään, jossa jokaisella kasvattajalla on oma ryhmänsä. Näissä pienryhmissä voidaan harjoitella myös samaa teemaa eri tavoin, lasten tarpeiden mukaisesti. Saman kokoinen, 21 lapsen ryhmä, voidaan jakaa myös kahteen osaan, jolloin lastentarhanopettaja ohjaa suunnitellun toiminnan ja lastenhoitajat ohjaavat vapaata leikkiä. Ryhmien vaihto toiminnasta toiseen voi tapahtua heti samana päivänä, tai vasta seuraavana päivänä, toimintaan varatun ajan mukaisesti.

Eräässä ryhmässä päiväjärjestys muuttuu hieman aina niinä päivinä, kun tehdään viskaritehtäviä. Tällöin heti aamupiirin jälkeen heidän viskarit, eli viisivuotiaat, lähtevät ulkoilemaan yhden aikuisen kanssa ja kun toiset tulevat toiminnan/leikkimisen jälkeen ulos (noin kello 10.00) he siirtyvätkin sisälle tekemään viskaritehtäviä.

Uloslähtö tapahtuu useassa ryhmässä pienryhmissä, osassa jopa vain 2 lasta kerrallaan. Tämä järjestely rauhoittaa ja helpottaa pukemistilannetta, sekä vähentää jonotusta vessassa. Myös sisään tullaan monessa ryhmässä pienryhminä. Eräässä ryhmässä iltavuorossa oleva aikuinen ei tule ulos aamupäivällä, vaan ottaa 1-2 lasta tekemään lapselle yksilöllisesti suunnattuja tehtäviä.

Ruokailu tapahtuu vastausten perusteella koko ryhmän kesken. Ruokapöydästä saa ainakin joissain ryhmässä lähteä omaan tahtiin, kun on valmis. Tällä helpotetaan siirtymätilanteita ja vähennetään jonotusta niin astioiden palautuksessa kuin vessassakin. Lepohetkikin tapahtuu vastausten perusteella monessa ryhmässä koko ryhmän kesken, mutta vastausten mukaan yhdessä ryhmässä lepoetki tapahtuu kahdessa ryhmässä:

”Toinen ryhmä nukkuu 12.00 - 14.00. Toinen ryhmä lepää satua kuunnellen puoli tuntia. Hereillä olijat voivat jatkaa keskeneräisiä töitä, esm. ompelua tai askartelua.”

Usein noin kello 14.00 alkaa välipala, jonka jälkeen on vapaata leikkiä tai mennään jo suoraan pihalle. Yksi vastaaja kertoi, että he tulevat vielä noin klo 16.00 takaisin sisälle leikkimään ja pelaamaan, ennen kuin päiväkotit sulkeutuu.

Pienryhmätoiminnassa lapsen osallisuus on vastausten mukaan ”hyvää”. Lasten mielipiteitä ja toiveita kuunnellaan ja otetaan huomioon pienryhmätoiminnassa. Toiminnan vaikeustaso valitaan pienryhmän tason mukaan. Pienryhmässä lapset tekevät itse paljon enemmän ja heidän on helpompi osallistua toimintaan. Lapsi tulee kuulluksi paremmin kuin isossa ryhmässä ja lapset uskaltavat puhua paremmin pienemmässä ryhmässä ja ovat rohkeampia. Lapsia myös osallistetaan. Vaihtoehtoisista leikkipaikoista ja leikeistä lapset saavat valita mihin menevät.

Suurimpina haasteina voidaan vastausten perusteella pitää henkilökunnan sairastelua ja poissaoloja sekä niihin liittyvä sijaisten puute, jonka viisi vastaajaa yhdeksästä mainitsi pienryhmätoiminnan haasteeksi. Sijaisia ei saada ryhmiin aina kun työntekijä on sairaana, jolloin suunniteltu pienryhmätoiminta ei toteudu, koska yksi aikuinen puuttuu. Yksi vastaaja oli sitä mieltä, että henkilökuntaa voisi ylipäätään olla enemmän ryhmissä, sillä haasteita pienryhmiin jakamiseen voi muodostua, vaikka kaikki kasvattajat olisivatkin paikalla. Toinen pienryhmätoiminnan toteuttamista selkeästi paljon hankaloittava tekijä ovat lapset, jotka vaativat aikuisen läsnäoloa enemmän.

”Pienryhmien kokoaminen on välillä haastavaa tai kun on useampi lapsi jotka tarvitsevat aikuista lähes koko ajan ja aikuisia on vain kolme ja se ei riitä aina vaikka kuinka jakaisi”

”Tilat pienet, henkilökuntaa soisi olevan enemmän. Ajoittain riittämätön olo ehtiä kaikkea ja kaikkialle, ryhmässä niin paljon pieniä ja vilkkaita.”

Erytyisesti tällaisten paljon aikuisten huomiota ja tukea vaativien lasten suuri määrä ryhmässä haastaa pienryhmätoiminnan toteutumisen. Tästä asiasta mainitsi kolme vastaajaa yhdeksästä. Tämä vaatisi johtajilta lasten järjestämistä niin, ettei näitä paljon apua ja tukea tarvitsevia lapsia olisi montaa yhdessä ryhmässä, vaan heidät olisi sijoitettu tasaisesti jokaiseen ryhmään. Myös apukäsiä toivottaisiin näissä tilanteissa herkästi ryhmiin, jotta pienryhmätoimintaa päästäisiin toteuttamaan.

”Toivon johtajan huomioivan kaikessa ryhmän rakenteen. Se, ettei liian montaa erityisen tuen tarvitsevaa ole samassa ryhmässä!”

Haasteina mainittiin myös henkilökunnan työvuorot, pienet tilat sekä lasten poissaolot. Pienet tilat eivät mahdollista ryhmän jakamista moneen osaan niin, että kaikki pienryhmät saisivat oman rauhallisen tilan. Lasten poissaoloa pidettiin puolestaan suurena haasteena vakituisten pienryhmien muodostamiseen. Myös suuri ryhmäkoko vaikutti siihen, että jos lapsia on paikalla 21, ei voida irrottautua pienryhmätoimintaan, jossa pienryhmäkoko olisi vain kaksi tai

kolme lasta, koska silloin kahdelle kasvattajalle jäisi lapsia enemmän kuin mitä laissa säädetty suhdeluku antaa myöden.

8.3 Pienryhmätoiminnan edistäminen

Tämän otsakkeen alla olevien kysymysten tarkoituksena oli selvittää, millaisia muutoksia ryhmissä ja päiväkodeissa on tehty pienryhmätoiminnan edistämiseksi. Pienryhmätoiminnan toimivuuden kannalta kun on olennaista saada myös toimintaympäristö toimivaksi ja työnrakenteet kuntoon.

Toimintaympäristöön on tehty monessa ryhmässä muutoksia pienryhmätoiminnan edistämiseksi. Leikkitiloja on jaettu ja tiloja on kalustettu uudelleen, esimerkiksi pöytiä on järjestetty uudelleen tai tehty tilaa toimia. Toiminnassa käytetään hyödyksi myös muita tiloja kuin vain oman ryhmän tilat. Vastausten mukaan käytössä ovat esimerkiksi nukkari, terapiahuone, toimisto, sali, piha, leikkipuisto, eteiset sekä toisten ryhmien tilat kun he ovat muualla. Yhteisten tilojen käytöstä (usein lähinnä sali) on sovittu erikseen ja joka ryhmällä on oma käyttövuoro, mutta usein kaikki on sovittavissa ryhmien kesken.

Toimintoja myös porrastetaan muiden pienryhmien kesken, esimerkiksi pukemisessa ja nukkumaan mennessä ja aina tilanteen mukaan. Usein porrastus määräytyy ryhmien viikko-ohjelmien mukaan, milloin kukin tarvitsee mitäkin tilaa (esim. jumppasali) ja tiloja käytetään vuorotellen. Yhteistyö muiden ryhmien kanssa vaikuttaa onnistuvan muutenkin, sillä vastaajat kokivat saavansa apua muista ryhmistä pyydettyä ja usein esimerkiksi ulkoilussa lasten vaihtaminen on yhdistetty toisen ryhmän kanssa. Toisinaan jossain ryhmässä saatetaan siirtää muutama lapsi toiseen ryhmään esimerkiksi leikkimään joksikin aikaa.

Työnrakenteita, kuten työvuoroja, ei ole ilmeisesti lähdetty juurikaan muuttamaan pienryhmätoiminnan edistämiseksi, mutta tiloja on kuitenkin otettu enemmän käyttöön. Pienryhmätoiminta on kuitenkin vielä kokeiluasteella ja uusia toimintatapoja kokeillaan. Eräs vastaaja mainitsi, että

” Olemme kaikki työskennelleet yhdessä vasta syksystä asti, joten koko toiminta tiimissä on jouduttu miettimään vasta.. Ja on käytäntöjä ja muiota joita kokeillaan ja aina voi toimintaa muuttaa ja soveltaa sen mukaan minkä olemme tarpeelliseksi”

Eräessä ryhmässä omahoitajuutta on pienimuotoisesti otettu käyttöön, mutta vakituksia pienryhmiä ei kuitenkaan ole käytössä. Vastaaja kertoi, että

”-- lapset jaettu aikuisten kesken niin, että kullakin oma pieni porukkinsa, jonka kanssa erityisesti pitää huolta yksilöllisten oppimistavoitteiden saavuttamisesta. (Nämä ryhmät eivät kuitenkaan ole vakituisesti pienryhmiä, vaan pienryhmät sekoittuvat toiminnasta riippuen joka kerta.) Opettaja suunnittelee toiminnan karkean rungon, kaikki toteuttavat.”

8.4 Tuki ja apu pienryhmätoimintaan

Tämän otsikon alla olevilla kysymyksillä haettiin vastauksia toiseen tutkimuskysymykseen, eli kasvattajien kokemukseen pienryhmätoimintaan perehdyttämisessä ja millaista apua he mahdollisesti vielä kaipaivat koulutuksen jälkeen niin johtajalta, tiimikavereilta kuin työyhteisön työkavereilta.

Koulutuspäivä 3.9. herätti erilaisia mielipiteitä vastaajissa. Osa vastaajista piti koulutuspäivää hyvänä; koulutus palautti mieleen pienryhmätoiminnan hyödyt ja se kannusti jatkamaan pienryhmätoimintaa. Pari vastaajaa piti koulutusta kertaamisena; koulutuksessa tuli selväksi, että painotus on tällä toimintakaudella pienryhmätoiminnassa, mutta uutta tietoa ei varsinaisesti kuitenkaan tullut. Vastaajat toivoisivatkin, että he saisivat enemmän käytännön vinkkejä, mitä pienryhmissä on tehty. Eräs vastaaja oli avoimin mielin oppimisen suhteen, sillä hänen mielestään aina voi oppia lisää. Lisäksi ehdotettiin että olisi kiva, jos joku muu kommentoisi, miten pienryhmät toimivat ryhmässä ulkopuolisen silmin. Pari vastaajaa oli sitä mieltä, että tietoa ei tarvita enää lisää, yksi tarkensi, että tiedon sijasta kaivattaisiin aikaa pienryhmätoiminnan toteuttamiseksi.

Tietoa pienryhmätoiminnasta on saatu 3.9. järjestetyn koulutuksen lisäksi myös Lastentarhanopettaja-koulutuksessa ja muista koulutustapahtumissa ja kursseilta, kirjallisuudesta sekä netistä. Myös omasta kokemuksesta on opittu ja eräs vastaaja mainitsi parhaaksi opinlähteeksi erilaiset lapsiryhmät ja erilaiset työkaverit. Yksi vastaaja mainitsi tiedon olleen enimmäkseen käytännön neuvoja pienryhmätoiminnan toteutukseen ja tietoa pienryhmätoiminnan hyödyistä.

Kuusi vastaajaa yhdeksästä oli sitä mieltä, että johtajilta toivottaisiin ryhmään riittävästi sijaisia ja avustajia, koska pienryhmätoiminta kärsii heti, mikäli sijaista ei saada sairastuneen työntekijän tilalle. Avustajiakin tarvittaisiin herkemmin ryhmiin, jossa on lapsi tai lapsia joita joutuu jatkuvasti yksi aikuinen pitämään silmällä. Myös ryhmän rakenteen huomioiminen olisi toivottavaa johtajilta, ettei samassa ryhmässä ole liian montaa erityisen tuen tarvitsevaa lasta. Johtajien olisi siis hyvä perehtyä paremmin jokaiseen ryhmään, ja tiedettävä millainen ryhmä on, ja millaisia lapsia sinne voidaan tai kannattaa sijoittaa. Näin tukea tarvitsevat lap-

set osattaisiin sijoittaa tasaisesti joka ryhmään. Myös ryhmän tilojen toivottaisiin olevan sopivat suhteessa lapsimäärään ja tarpeeksi erilaisia välineitä, että tiloja saadaan jaettua tarvittaessa. Yksi vastaaja mainitsi, että on johtajat ovat antaneet vapaat kädet toteuttaa pienryhmätoimintaa niin kuin ryhmässä parhaaksi näkee.

Tiimikavereilta toivotaan joustavuutta, yhteistyötaitoja, avoimuutta, hyvää vuorovaikutusta sekä hyvää tilannetajua ja ammattitaitoa, jotta osaa katsoa milloin jaetaan mitenkään ja kuka menee minnekin, kun tilanteet muuttuvat. Yhdessä suunnittelu koetaan myös tärkeänä, jotta pienryhmätoiminnasta saadaan tavoitteellista. Myös työyhteisön työkavereilta toivottiin vastaavia ominaisuuksia, sekä rohkeasti uusien tapojen kokeilua, että ”ei jäädä jumittamaan vanhoihin tapoihin”. Ryhmien välistä yhteistyötä, ja halua siihen, sekä ”yhteiset lapset”-ajattelua kaivattaisiin enemmän. Joustaminen puolin ja toisin ja tilasopimusten noudattaminen on myös tärkeää. Pienryhmätoimintaa edistäisi, jos kaikki työyhteisössä ymmärtäisivät pienryhmätoiminnan positiivisen merkityksen ja vaikutuksen toimintaan.

9 Johtopäätökset

9.1 Pienryhmätoiminnan toteuttaminen

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksenä oli miten pienryhmätoimintaa toteutetaan päiväkoissa? Tarkoituksena oli selvittää miten pienryhmätoimintaa toteutetaan, kuinka usein, mitä toimintoja ryhmässä on tehty pienryhmätoiminnan edistämiseksi ja millaisia haasteita pienryhmätoimintaan liittyy. Tavoitteena oli saada mahdollisimman paljon erilaisia pienryhmätoiminnan toteutusmalleja selville, jotta näitä erilaisia toimintatapoja voidaan jakaa toisiin ryhmiin. Näin muut ryhmät voivat saada uusia ideoita pienryhmätoiminnan toteuttamiselle ja mahdollisuuden kehittää pienryhmätoimintaansa.

Pienryhmätoimintaa toteutetaan selvitykseen osallistuneissa Karkkilan varhaiskasvatuksen ryhmissä vähintään viikoittain, joissain jopa päivittäin. Pienryhmätoimintaan osallistuu jokainen ryhmän kasvattaja. Mikkolan ja Nivalaisen (2009, 36) mukaan jokaisen kasvattajan osallistumista pienryhmätoimintaan pidetäänkin edellytyksenä pienryhmätoiminnan toteutumiseksi. Vaikka pedagoginen vastuu onkin lastentarhanopettajalla, täytyy luottaa jokaiseen työntekijään kykeneväisenä ohjaamaan ja suunnittelemaan pienryhmätoimintaa. Suunnittelemisen voi, ja kannattaakin tehdä koko tiimi yhteistyössä. Näin voidaan hyödyntää myös tiimin jäsenten vahvuuksia.

Opinnäytetyön vastauksien perusteella pienryhmätoimintaa pidetään positiivisena asiana niin lasten kuin työntekijöiden kannalta. Lasten kannalta positiivisiksi asioiksi nousivat vastauksista muun muassa toiminnan rauhallisuus, lapsen yksilöllinen huomiointi, odotusajat lyhenevät. Kasvattajan eduksi vastausten perusteella nähtiin ryhmän hallinnan helpottuminen, kun

lapsia on vähemmän ja ohjaustilanteesta tulee tällöin myös hiljaisempi ja rauhallisempi. Kun ryhmässä on vähän lapsia, myös lapsihavainnointi helpottuu. Samat asiat nousivat esiin myös Raision varhaiskasvatuksen kasvattajilta (2013, 13). Heidän mielestään lapset ovat oppineet hyväksymään paremmin erilaisia lapsia, kun pienryhmissä on helpompi tutustua toisiin lapsiin rauhassa. Lisäksi riidat ovat Raisiossa vähentyneet, ja ristiriidat osataan pienryhmätoiminnan takia selvittää puhumalla. Reippaan (2012, 26) opinnäytetyöhön vastanneet kasvattajat olivat huomanneen havainnoinnin lisääntyneen pienryhmätoiminnan myötä, kun kasvattajan läsnäolo toimintatilanteissa on parempaa. Tietoisemman havainnoinnin myötä lapsituntemus myös syveni tiimipalaverien myötä, kun jokaisella kasvattajalla oli enemmän tietoja ja havaintoja vaihdettavana palaverissa. Tästä johtuen myös toiminnan suunnitelmien pedagoginen laatu parani.

Pienryhmätoimintaa voi toteuttaa monella eri tapaa. Se tuli esiin myös tässä opinnäytetyössä, kun vastanneiden ryhmissä oli kaikissa hieman erilaisia käytänteitä. Pienryhmätoiminta sijoituu kuitenkin vahvasti aamupäivään, kello 9.00 -11.00 välille. Osa ryhmistä käyttivät ulkoilua apuna pienryhmätoiminnan porrastamisessa. Pienryhmiin jakoa ei vastausten perusteella kuitenkaan käytetty Karkkilan päiväkodeissa ruokailutilanteissa, mikä on kyllä muiden tutkimusten mukaan toimiva tapa rauhoittaa myös ruokailutilanteet. Tilat ja tilojen kalustus saattaa vaikeuttaa tätä hieman. Ruuan voi kuitenkin tarvittaessa hakea jokainen pienryhmä samasta paikasta, mikäli ruuan jakaminen moneen astiaan on mahdotonta tai hyvin hankalaa. Ruokailun voi myös porrastaa niin, että ryhmän pienimmät esimerkiksi syövät ensin ja pääsevät näin ollen aikaisemmin jo nukkumaan, tarvitsevathan he usein myös pidemmän lepoajan. Esimerkiksi Reippaan opinnäytetyön tuloksissa tuli esiin, että pienryhmäruokailussa lapset keskustelivat enemmän toisten lasten ja kasvattajan kanssa ruokapöytään kuuluvia keskusteluita (Reipas 2012, 23).

Suunnittelu nähtiin opinnäytetyön tulosten perusteella yhtenä erona pienryhmätoiminnan toteuttamisessa verrattuna koko ryhmän toimintaan. Kun pienryhmätoiminnassa toimintoja ja ryhmiä onkin yhden sijasta usein kaksi tai kolme, vaatii se enemmän suunnittelua. Toiminnan suunnittelun lisäksi täytyy suunnitella myös käytännön järjestelyt, eli kuka aikuisista vetää minkäkin toiminnan millekin ryhmälle ja missä tilassa. Suunnitellessa pienryhmätoimintaa hyödynnetään joissain ryhmissä hyvin myös kasvattajien vahvuuksia, ja aikuiset voivat jakautua pienryhmiin tapahtuvan toiminnan mukaisesti. Esimerkiksi viskaritehtävissä, joita pidetään useassa ryhmässä aina pienryhmissä, kasvattaja valikoituu koulutuksen perusteella, sillä usein lastentarhanopettaja ohjaa nämä tilanteet useassa ryhmässä. Raision varhaiskasvatuksen pienryhmätoiminnassa (2013, 19) kasvattajat nostivat tämän toiminnan tarkan suunnittelun tärkeäksi asiaksi pienryhmätoiminnan toteuttamisessa. Raisiossa kasvattajat olivat sitä mieltä että viikoittaiset tiimipalaverit helpottavat suunnittelua. Suunnittelussa kannattaa ottaa huomioon erityisesti lasten ikä- ja taitotaso, lisäksi on syytä kiinnittää huomiota tilojen

käyttöön, aikatauluihin, henkilökunnan erityisosaamiset, siirtymätilanteisiin sekä toiminnan monipuolisuuteen. Esimerkiksi jokaisella pienryhmällä ei tarvitse olla samaa toimintaa, vaan se voidaan toteuttaa ryhmän tavoitteiden mukaiseksi.

Toimintaympäristöä on lähdetty muokkaamaan useammassakin ryhmässä vastausten perusteella, ja ryhmän tiloja oli jaettu pienryhmätoiminnan helpottamiseksi. Uusia tiloja oli myös otettu käyttöön, kuten toimisto ja eteinen. Työvuoroja ei oltu lähdetty muuttamaan missään ryhmässä. Myöskään omahoitajuus ei ole käytössä kuin yhdessä ryhmässä, ja sekin hyvin pienimuotoisesti. Työvuoroja ei mainittu pienryhmätoiminnan haasteina kuin yhden vastaajan osalta, joten suuria haasteita työvuorot eivät näytä tuottavan pienryhmätoiminnan kannalta. Pienryhmätoiminnan kannalta olisi kuitenkin hyvä, että työvuorot toteutuisivat niin, että aikuiset olisivat töissä viimeistään kello 9.00, sillä paras aika toteuttaa pienryhmätoimintaa on kello 9.00-11.00 aikana (Mikkola & Nivalainen 2009, 35-36).

Suurimmat haasteet liittyvät vastausten mukaan henkilökunnan poissaoloihin tai moneen paljon aikuisen tukea tarvitsevaan lapseen samassa ryhmässä. Mikkolan ja Nivalaisen (2009, 36-27) mukaan henkilökunnan poissaoloihin voi varautua suunnittelemalla B vaihtoehdon toimintaan, jos yksi aikuinen on pois. Tällöin voidaan jakautua 3 ryhmän sijasta kahteen ryhmään, mikäli sijaista ei tule, tai sitten ”helpoin” pienryhmätuokio annetaan sijaiselle, joka ei ole kehenyt perehtyä ollenkaan etukäteen toimintaan. Suunnitteluun käytetty aika menee hukkaan, jos pienryhmätoimintaa ei päästä toteuttamaan resurssien takia.

9.2 Pienryhmätoimintaan kaivattu tuki

Toisena tutkimuskysymyksenä oli minkälaisena kasvattajat kokevat saadun tuen pienryhmätoiminnan järjestämiseen ja millaista tukea he vielä kaipaavat? Tämän tutkimuskysymyksen tarkoituksena oli selvittää jo annetun tuen merkityksen pienryhmätoiminnan toteuttamiselle sekä lisätuen antamisen tarpeellisuuden. Tavoitteena on saada palautetta jo pidetystä koulutuspäivän tarpeellisuudesta ja saada selville millaista tukea yksiköissä vielä kaivattaisiin pienryhmätoimintaan liittyen.

Henkilökunnalle järjestetty koulutuspäivä 3.9.2016 oli moninainen ja se kannusti pienryhmätoiminnan aloittamiseen ja jatkamiseen, mutta uutta tietoa pienryhmätoiminnasta ja sen toteuttamisesta ei vastausten perusteella juurikaan tullut. Kasvattajat kaipaivat konkreettisia esimerkkejä pienryhmätoiminnan järjestämisestä. Tämä tarkoittanee juuri erilaisia ryhmiin jako tapoja, erilaisia päiväjärjestelymalleja ja toiminnan porrastamisen malleja. Toivottavasti tästä opinnäytetyöstä on kasvattajille enemmän apua pienryhmätoiminnan toteuttamiseen ja kehittämiseen, ja toivottavasti he saavat opinnäytetyön avulla enemmän uusia toimintatapoja käyttöön.

Vastausten mukaan tukea kaivattiin johtajilta erityisesti sijaisten ja avustajien saantiin. Tämä on noussut esiin myös muissa tutkimuksissa, ja näyttäisi olevan ongelma myös muualla. Sijaisia on vaikea saada ja säästötkin saattavat vaikuttaa asiaan. Poissaolojen vuoksi ja koska sijaisten saaminen on epävarmaa, olisi hyvä tehdä varasuunnitelma toiminnalle. (Järvinen & Mikkola 2015, 43.) Erikoistilanteissakin pienryhmän pysyminen samana on tärkeää, mikäli pienryhmätoiminta järjestetään vakiorhmissä. Tällöin lapset saavat turvaa tutuista kaverista, vaikka sijainen olisikin vieras. Toiminnoista helpoiten ohjattava kannattaa antaa sijaisen vedettäväksi. Kun työntekijät ovat yhdessä suunnitelleet pienryhmätoiminnot, on kasvatajan helpompi vaihtaa lennosta toimintaa, kuin täysin suunnitelmista pihalla olevan sijaisen. Mikäli sijaista ei saada, on parempi jakaa ryhmät kolmen pienryhmän sijasta kahdeksi, kuin kuormittaa muita ryhmiä pyytämällä apua sellaisinkin hetkinä, kun apua ei välttämättä oikeasti edes tarvitse. (Mikkola & Nivalainen 2009, 37.)

Tiimikavereilta ja työyhteisön työkavereilta puolestaan kaivataan joustavuutta ja yhteistyötaitoja. Myös yhdessä suunnittelemisen ja tilojen jaosta sopiminen koettiin tärkeäksi. On myös hyvä, että kaikki uskaltaisivat rohkeasti kokeilla uusia työtapoja. Eräs vastaaja mainitsi, että työkavereilta ja toisilta ryhmiltä oppii paljon, myös pienryhmätoiminnasta. Ehkä tätä oppimistyyliä tulisi hyödyntää enemmänkin. Mikkola ja Nivalainen (2012, 9) ovat teoksessaan maininneet, että pienryhmätoiminta vaatiikin tiimiltä rohkeutta ja ennakkoluulottomuutta. Oman tiimiläisten lisäksi on pystyttävä luottamaan myös koko työyhteisön osaamiseen ja hyödynnettävä heidän osaamistaan. Pienryhmätoimintaa, niin kuin mitä tahansa muutakin toimintamallia, ja sen toimivuutta on syytä arvioida säännöllisesti, ja osattava puuttua epäkohtiin. Snåren (2017, 42) opinnäytetyön tuloksissa nousi myös esiin kasvattajien kannustus rohkeaan pienryhmätoiminnan kokeilemiseen. He olivat sitä mieltä, että uuteen toimintatapaan tutustuminen vie aikaa ja vaatii paljon keskustelua. He painottivat asioiden näkemistä uudella tavalla ja jokaisessa ryhmässä on varmasti mahdollisuus toteuttaa pienryhmätoimintaa omalle ryhmälle sopivalla tavalla. Esteet, joita pienryhmätoiminnan toteuttamiselle usein asetetaan, eivät olekaan todellisia esteitä vastaajien mukaan.

10 Luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa kaikki tutkimuksen vaiheet; aineiston keruu, analyysi ja raportointi, joten niiden jokaisen vaiheen luotettavuutta on pohdittava erikseen. Ennen aineiston keruuta, pyysin tutkimusluvan Karkkilan kaupungin sivistysjohtajalta. Kysely itsessään toteutettiin nimettömänä, vastaajat antoivat tiedoksi päiväkodin ja ryhmän nimen, jossa työskentelevät. Nämä vastaajasta kerätyt tiedot rajaavat kyllä melko paljonkin, mutta pohdittuani asiaa tämä oli mielestäni kuitenkin hyvä. Vastaajaa ei kuitenkaan tiedetä tarkasti, mutta mikäli eroavaisuuksia olisi paljon ja vastauksista tulisi esiin jotakin sellaista, mikä olisi varhaiskasvatustyön johtajien mielestä tai koko pienryhmätoiminnan kehittämisen kannalta

oleellista, osattaisiin asiaan tai mahdolliseen ongelmaan puuttua. Aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella, joka lähetettiin päiväkotien sähköposteihin, joten vastaaja sai vastata työajallaan. Aineisto palautui minulle sähköisesti, joten avoimiin kysymyksiin vastatut vastaukset olivat selkeästi luettavissa, eikä analyysissa tullut käsialan suhteen tulkinnallisia ongelmia, kuin mitä mahdollisesti käsin kirjoitetun tekstin analysoinnista olisi tullut.

Kyselylomakkeen kysymyksillä on suuri merkitys aineiston luotettavuudessa. Olennaista on muodostaa sellaiset kysymykset, joilla saadaan vastaus tutkimuskysymykseen. (Kananen 2008, 123.) Kysymyksillä saatiin hyvä aineisto, jolla saatiin vastaukset tutkimuskysymyksiin. Välillä vastaajat saattoivat jättää jonkun vastauskentän tyhjäksi, eivätkä siis vastanneet jokaiseen kysymykseen. Ehkä osa kysymyksistä saattoi olla hankalasti muotoiltuja, mutta toisaalta, mikään kysymys ei ollut sellainen, että kukaan ei olisi siihen vastannut. Ehkä kyse oli jostain muusta. Kyselylomakkeen alkuun olisi voinut laittaa ohjeistuksen siitä, vastataanko kyselyyn yksin vai koko tiimi yhdessä. Koska olin työharjoittelussa yhdessä kyselyyn osallistuneessa päiväkodissa, tiedän että vastauksia tuli sekä että. Vastauksia tuli kuitenkin kuudesta ryhmästä kymmenestä, joten siinä mielessä ryhmien kannalta vastausprosentti oli mielestäni hyvä, 60 prosenttia. Tämä vastausprosentti avasi melko hyvin erilaisia ryhmien toimintatapoja ja malleja, mikä opinnäytetyön tarkoituksena olikin. Se ei ole siis kyselyn kannalta vaarallista, että vastauksia annettiin sekä yksin että yhdessä tiimikaverien kanssa. Mutta mikäli tiimin jäsenet olisivat vastanneet erikseen, vastauksia olisi tullut enemmän. Tällöin myös jokaisen vastaajan henkilökohtainen mielipide ja näkökulma olisi tullut esiin selkeämmin. Tiimin vastatessa voi olla, että kaikkien näkemykset eivät tule ilmi.

Opinnäytetyön luotettavuudesta puhuttaessa on syytä ottaa huomioon reliabiliteetti ja validiteetti. Validiteetti mittaa luotettavuutta siinä, että onko tutkittu oikeita asioita. Opinnäytetyön alussa validiteettiin voidaan vaikuttaa jo heti tutkimusasetelman huolellisella suunnittelulla. Tärkeää validiteetin kannalta on rajata vastaajat oikein, valita sopiva määrä, kenelle kysymyslomake lähetetään ja mitä aineiston analyysimenetelmää käytetään. (Kananen 2008, 123-125.) Opinnäytetyössäni oli helppo valita vastaajat ja rajata sopiva määrä. Karkkilan kaupungilla on viisi kunnallista päiväkotia, joten ne kaikki voitiin ottaa mukaan vastaamaan. Vastauksia kun olisi enintään 32. Perhepäivähoito rajattiin pois sen takia, koska heidän toiminta on hyvin erilaista pienryhmätoiminnan kannalta. Reliabiliteetti puolestaan tarkoittaa tulkinnan ristiriidattomuutta. Eli tulisiko aineistosta sama tulkinta jos joku muu tulkitsisi aineistoa. Aineiston analysoija vaikuttaa aina aineistoon itsessään, sillä hän tulkitsee aineistoa oman viitekehyksensä läpi. (Kananen 2008, 123-125.) Saatujen vastauksien pohjalta uskon, että tulkinta ei juurikaan muuttuisi, sillä kyselystä saadut vastaukset olivat hyvin suoria, usein lyhyitä ja selkeästi tulkittavissa.

Eettisyys liittyy koko tutkimusprosessiin. Tässä opinnäytetyössä eettisyys asia tuli eteen muun muassa kyselylomaketta tehdessä vastaajan anonymiteetin osalta. Mihin asti taustakysymykset auttavat ja hyödyttävät aineiston analyysiä ja tutkimustuloksia ja missä vaiheessa taustakysymykset toisivat vastaajasta liikaa ja tulosten kannalta epäoleellista tietoa. Toinen eettinen kysymys liittyy vastausten säilyttämiseen. Kyselyn vastaukset palautuivat minulle sähköisesti, e-lomakeohjelmaan. E-lomakeohjelmassa vain minulla on pääsy katsomaan ja muokkaamaan kyselylomaketta, ja myös katsomaan vastauksia. Eettisesti on tärkeää, etteivät kyselyn vastaukset ole ulkopuolisten saatavilla. Vaikka käsitteelin aineistonanalyysi vaiheessa vastauksia Word-tiedostossa, oli tiedosto tietokoneellani suojassa salasanan takana. Eettisyyteen liittyy myös kyselyn vastausten, eli aineiston tuhoaminen opinnäytetyön jälkeen. Näin varmistetaan, ettei aineisto pääse opinnäytetyön jälkeenkään ulkopuolisille. (Ruoppila 1999, 26.)

11 Pohdinta

Pienryhmätoiminta on mielestäni hyvin ajankohtainen toimintatapa päiväkodin arjessa, jota pitäisi hyödyntää enemmänkin. Monesti pienryhmätoiminta onkin otettu käyttöön juuri päivän toiminnassa, joka ajoittuu usein ajalle 9.00-10.00. Mutta pienryhmätoimintaa voitaisiin hyödyntää enemmän myös muissakin hetkissä, kuten aamupiirissä, ruokailuissa ja siirtymätilanteita helpottamassa. Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa miten pienryhmätoimintaa toteutetaan Karkkilan kaupungin päiväkodeissa ja minkälaisena kasvattajat kokevat saadun tuen pienryhmätoiminnan järjestämiseen ja millaista tukea he vielä kaipaavat.

Pienryhmätoimintaa toteutetaan Karkkilan varhaiskasvatuksessa vastausten perusteella melko hyvin. Pienryhmätoimintaa toteutetaan vähintään viikoittain, joissain ryhmissä jopa päivittäin. Toimintatapoja oli erilaisia ryhmissä, ja jossain ryhmässä on tehty jo ihan hyvin muutoksia pienryhmätoiminnan edistämiseksi. Kasvattajat kuitenkin kaipaavat konkreettisia neuvoja toiminnan kehittämiseen ja monipuolistamiseen, sekä tukea johtajilta ja työkavereilta. Tietoa varmasti löytyy netistä, sillä pienryhmätoiminnasta on tehty paljon erilaisia tutkimuksia. Pienryhmätoiminnan, ja miksei myös monen muunkin asian toteuttamista helpottaisi myös se, jos kasvattajat jakaisivat tietojaan ja toimintamallejaan toisilleen. Koska Karkkilan kaupungilla on päiväkoteja vain viisi, olisi kasvattajien välinen tietojen jakaminen mahdollista. Erilaisiin ryhmiin ja heidän toimintaansa tutustumista voisi olla enemmänkin ja esimerkiksi tietotekniikan avulla pedagogisen tiedon jakaminen olisi hyvinkin helppo toteuttaa. On vaikeaa varmasti heti löytää ne omaan ryhmään sopivat pienryhmätoiminnan tavat, mutta rohkealla kokeilemisella ja hyvällä suunnittelulla pääsee varmasti alkuun. Opinnäytetyö kartoitti pienryhmätoiminnan tilaa, ja tulosten perusteella osataan varmasti tarjota mahdollista lisätukea yksiköihin. Myös opinnäytetyötä hyödynnetään, sillä se jaetaan jokaiseen päiväkotiin. Opinnäytetyöstä voi lukea niin pienryhmätoimintaan liittyvää teoretietoa kuin konkreettisia pienryhmätoiminnan toteuttamisen tapoja.

Näin jälkikäteen ajatellen, tekisin muutoksia kyselylomakkeeseen. Lisäisin kysymyksen suunnittelusta ja sen toteutuksesta. Lisäksi muotoilisin kysymyksiä ehkä selkeämmiksi, sillä kysymykseen ” Mitä eroja näet pienryhmissä toimimisessa verrattuna koko ryhmän kanssa toimimiseen yksikön näkökulmasta?” tuli useampi vastaus yksilön näkökulmasta. Tähän tietysti liittyy kuinka tarkasti vastaaja on keskittynyt kysymyksen lukemiseen. Pari kysymystä ennen kyselylomakkeessa oli kuitenkin kysymys ”Mitä eroja näet pienryhmissä toimimisessa verrattuna koko ryhmän kanssa toimimiseen lapsen näkökulmasta?”, joten oli outoa, että vastaajat vastasivat silti uudelleen samoja asioita yksikön näkökulmaan, koska olivat lukeneet väärin. Kyselyyn saadut vastaukset olivat usein melko lyhyitä ja suppeita. Vain muutama vastaaja oli vastannut laajemmin. Mikäli olisin kyselylomakkeen sijasta haastatellut kasvattajia, olisin voinut esittää tarkentavia kysymyksiä. Kaikille kasvattajille tehty haastattelu olisi ollut hyvin isotöinen, joten päädyin siksi kyselylomakkeeseen, jotta useamman kasvattajan mielipiteet saataisiin esiin. Kuitenkin vastaajamäärä jäi melko pieneksi.

Mielestäni oli mielenkiintoista huomata, että opinnäytetyössä esiin nousseet pienryhmätöiminnan koetut hyödyt ja haasteet olivat nousseet esiin hyötyinä ja haasteina myös muissa tutkimuksissa; hyötyinä monessa opinnäytetyössä nousi lapsen yksilöllinen huomiointi ja toiminnan rauhallisuus ja haasteina puolestaan mainitaan monissa opinnäytetyön tuloksissa henkilökunnan riittävyys ja usein myös suunnittelu koetaan haastavana. Näitä tuloksia voitaisiin hyödyntää pienryhmätöiminnan kehittämisessä, kun selkeästi hyödyt ovat selvillä, ja haasteet ovat sellaisia, että niihin voidaan puuttua. Henkilökunnan riittävyys on lähinnä johdosta lähtevä, resursseihin liittyvä asia, johon varsinaisesti kasvattajat eivät itse pysty vaikuttamaan. Suunnittelu puolestaan on tiimin kanssa yhteistyössä tehtävää toimintaa, jossa tulisi hyödyntää jokaisen henkilökohtaisia taitoja ja mielenkiinnon kohteita. Lapset kannattaa ottaa mukaan suunnitteluun, ja suunnittelua oppii suunnittelemalla.

Mielestäni Karkkilan pienryhmätöiminta on päässyt melko hyvin alkuun, mutta jatkotutkimuksena voisi ajatella pienryhmätöiminnan tilan kartoittamista vielä myöhemmin uudestaan. Yleisellä tasolla pienryhmätöiminnasta voisi tehdä hyvinkin paljon erilaisia tutkimuksia sen toimivuudesta ja vaikutuksista sekä erilaisista toimintamalleista. Esimerkiksi erilaista vertaailua voisi tehdä vakiopienryhmien ja aina vaihtuvien pienryhmien käytöstä ja hyödyistä.

Lähteet

Painetut lähteet:

Alijoki, A. & Pihlaja, P. 2011. Pedagogiset rakenteet ja ratkaisut lasten erityisen tuen tarpeiden näkökulmasta. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 2. painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 260-273.

Järvinen, K. & Mikkola, P. 2015. Oletko sä meidän kaa? Näkökulmia osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen varhaiskasvatuksessa. Pedatieto.

Kalliala, M. 2012. Lapsuus hoidossa? Aikuisten päätökset ja lasten kokemukset päivähoitossa. Helsinki: Gaudeamus.

Kananen, J. 2008. Kvali. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytännöt. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Karlsson, L. 2003. Sadutus. Avain osallistavaan toimintakulttuuriin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Leinonen, J. 2014. Pedagogisia näkökulmia lasten osallisuuden tukemiseen varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Heikka, J., Fonsén, E., Elo, J. & Leinonen, J. (toim.) Osallisuuden pedagogiikka varhaiskasvatuksessa. Tampere: Suomen Varhaiskasvatus, 16-40.

Marjanen, P., Marttila, M. & Varsa, M. (toim.) 2013. Pienten piirissä. Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Jyväskylä: PS-kustannus.

Mikkola, P. & Nivalainen, K. 2009. Lapselle hyvä päivä tänään. Näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Pedatieto.

Raittila, R. 2013. Pienryhmätoiminta ja leikkialueet. Varhaiskasvatuksen pedagoginen toimintaympäristö rakentuu arkisissa käytännöissä. Teoksessa Karila, K. & Lipponen, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino, 69-94.

Ruoppila, I. 1999. Lasten tutkimuksen eettisiä kysymyksiä. Teoksessa Ruoppila, I., Hujala, E., Karila, K., Kinon, J., Niiranen, P. & Ojala, M. (toim.) Varhaiskasvatuksen tutkimusmenetelmiä. Jyväskylä: PS-Kustannus, 26-51.

Turja, L. 2016. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 3. päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 41-54.

Uusitalo, H. 1991. Tiede, tutkimus ja tutkielma. Johdatus tutkielman maailmaan. Juva: WSOY.

Valli, R. 2015. Paperinen kyselylomake. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: Virikkeitä aloitttelevalle tutkijalle. 4. uud. ja täyd. p. Jyväskylä: PS-kustannus, 84-108.

Varhaiskasvatuslaki 36/1973

Varto, J. 1992. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Helsinki: Kirjayhtymä.

Vekalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Finn Lectura.

Virolainen, A. 2014. Varhaiskasvatus työympäristönä. Teoksessa Häkkä, A., Kuokkanen, H. & Virolainen, A. (toim.) Lapsen parhaaksi. Lähihoitaja varhaiskasvattajana. 3. uudistettu painos. Helsinki: Edita Publishing Oy, 279-296.

Sähköiset lähteet:

Kangas, K-S. 2013. Päiväkodin pienryhmätoiminta ja lasten osallisuus. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, kasvatustieteiden laitos. Jyväskylä. Viitattu 20.2.2017
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/41305/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201305041555.pdf?sequence=1>

Koskinen, E. & Petramaa, H. 2016. Pieni mutta tärkeä. Pienryhmätyöskentelyä yksityisissä päiväkodeissa. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. Hyvinkää. Viitattu 21.2.2017
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/107677/pienimuttatarkeapdf.pdf?sequence=1>

Raision varhaiskasvatuksen pienryhmätoiminta. 2013. Raision kaupunki. Viitattu 20.3.2017.
www.raio.fi/palvelut-a-o/...ja.../julkaisu%202013%20pienryhmaoiminta.pdf

Reipas, S. 2012. Läsä lapsen arjessa. Pienryhmätoiminta ja sen kehittäminen päiväkodissa kasvattajien kokemana. Opinnäytetyö. Tampereen ammattikorkeakoulu. Tampere. Viitattu 21.3.2017. http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/46452/Reipas_Saija.pdf

Räsänen, H. Kvalitatiiviset tutkimusmenetelmät. HAMK. Viitattu 19.2.2017
http://www.hamk.fi/verkostot/kudos/menetelmat/Documents/4_Kvalitatiiviset_tutkimusmenetelmaet.pdf

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Teemoittelu. KvaliMOTV- Menetelmäopetuksen tietovaranto. Viitattu 20.2.2017 http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html

Saari, E. 2009. Johtaminen on dialogia ja liikettä. Päiväkodin johtajien kokemuksia julkisen varhaiskasvatuksen organisaatio muutoksista ja muutosjohtamisesta. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, kasvatustieteiden laitos. Jyväskylä. Viitattu 20.3.2017.
https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/22498/URN_NBN_fi_jyu-200911304482.pdf?sequence=1

Savolainen, E. 2013. Pienryhmätoiminta päiväkodin lapsiryhmätoiminnan järjestämisen keinona. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, kasvatustieteiden laitos. Jyväskylä. Viitattu 20.2.2017 <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/41349/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201305111593.pdf?sequence=1>

Silius, K. 2008. Teemoittelu ja tyypittely. Tampereen teknillinen yliopisto. Viitattu 21.2.2017.
http://matriisi.ee.tut.fi/hmopetus/hmjatko-opintosemma/2008/Silius_teemoittelu-tyypittely_141108.pdf

Snåre, M. 2017. ”En osaa kuvitella muuta tapaa tehdä työtä...” Pienryhmätoiminta Kankaanpään päiväkodeissa. Opinnäytetyö. Tampereen ammattikorkeakoulu. Viitattu 21.3.2017.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/122404/Snare_Miia.pdf?sequence=1

Toimintakulttuuri. 2017. Polkka. Viitattu 19.2.2017. <http://www.polkka.info/toimintakulttuuri.html>

Varhaiskasvatuksen kehittämishanke 2016-2017. Karkkilan kaupunki. Viitattu 8.2.2017.
<https://peda.net/karkkila/varhaiskasvatus2/kehitt%C3%A4mistoitinta2/kkh>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2016. Opetushallitus. Viitattu 7.2.2017
http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf

Wasik, B. 2008. When fewer is more: small groups in early childhood classrooms. Early Childhood Education Journal. Viitattu 29.2.2017. <http://search.proquest.com/nelli.lau-rea.fi/docview/228528286/fulltextPDF/DA66EEF92DDE4F6BPQ/1?accountid=12003>

Julkaisemattomat lähteet:

Salminen, P. 2016. Keskustelu 14.9.2016. Karkkilan kaupunki. Karkkila.

Taulukot

Taulukko 1 Pienryhmätoiminnan toteutuminen kahdessa eri ryhmässä.....	24
---	----

Liitteet

Liite 1 Kyselylomake	41
Liite 2 Saateteksti	45

Liite 1 Kyselylomake

Pienryhmätoiminta

Hei Sinä varhaiskasvatuksen kasvattaja!

Teen opinnäytetyötä Karkkilan kaupungin päiväkotien pienryhmätoiminnasta. Tarkoituksena on kartoittaa miten pienryhmätoimintaa toteutetaan päiväkodeissa ja millaista pienryhmätoimintaan perehtyminen oli 3.9. koulutuspäivässä Teidän kasvattajien näkökulmasta.

Jokainen vastaus on tärkeä, jotta työyhteisöänne ja työtapojanne voidaan kehittää entisestään. Opinnäytetyön päätyttyä saatte opinnäytetyön käyttöönne, jossa on kertomianne pienryhmätoiminnan toteuttamistapoja keräämäni teorian lisäksi. Saatte siis toivottavasti itse lisää vinkkejä pienryhmätoiminnan toteuttamiseen!

Toivottavasti vastaat kysymyksiin rauhassa, sillä vastaamalla autatte itsenne lisäksi myös toisia kaupungin päiväkoteja kehittämään pienryhmätoimintaa eteenpäin.

Kyselyyn vastaaminen käy nimettömästi – ainoastaan ryhmä, jossa työskentelet, on oleellista.

Vastausaika kyselyyn on maanantai 23.1. - perjantai 3.2.

Ystävällisin terveisin,

Nita Tähtinen,

Sosiaalialan koulutusohjelma
Laurea-ammattikorkeakoulu, Hyvinkää
nita.tahtinen@student.laurea.fi

Ryhmäni

Päiväkoti jossa työskentelen

- Haapalan päiväkot
- Haukkamäen päiväkot
- Högforsin päiväkot
- Toivikkeen päiväkot
- Vuoropäiväkot

Ryhmäni nimi

Pienryhmätoiminta

Miten määrittelet pienryhmän?

Mitä eroja näet pienryhmissä toimimisessa verrattuna koko ryhmän kanssa toimimiseen lapsen näkökulmasta?

Mitä eroja näet pienryhmissä toimimisessa verrattuna koko ryhmän kanssa toimimiseen työntekijän näkökulmasta?

Mitä eroja näet pienryhmissä toimimisessa verrattuna koko ryhmän kanssa toimimiseen yksikön näkökulmasta?

Pienryhmätoiminta ryhmässäni

Ryhmässäni käytetään pienryhmätoimintaa

- päivittäin
- viikoittain
- kuukausittain
- harvemmin

Pienryhmätoiminta on

- samoissa pienryhmissä aina
- pääasiassa aina samat pienryhmät, mutta välillä sekoitetaan ryhmiä
- aina eri pienryhmät

Millä tavalla työntekijät jakautuvat pienryhmiin?

Kuvaus ryhmäni ”normaalin päivän” päivätöiminnasta (pienryhmätoiminta huomioon ottaen) kellonaikoineen?

A rectangular text input field with a light gray background and a thin border. On the right side, there are three small square buttons: a triangle pointing up, a square, and a triangle pointing down. At the bottom, there are four buttons: a left-pointing triangle, a square, a right-pointing triangle, and another square.

Miten lasten osallisuus ja vaikuttaminen toteutuvat mielestäsi pienryhmätoiminnas-
sanne?

A rectangular text input field with a light gray background and a thin border. On the right side, there are three small square buttons: a triangle pointing up, a square, and a triangle pointing down. At the bottom, there are four buttons: a left-pointing triangle, a square, a right-pointing triangle, and another square.

Millaisia haasteita ryhmässäni on pienryhmätoimintaan liittyen?

A rectangular text input field with a light gray background and a thin border. On the right side, there are three small square buttons: a triangle pointing up, a square, and a triangle pointing down. At the bottom, there are four buttons: a left-pointing triangle, a square, a right-pointing triangle, and another square.

Pienryhmätoiminnan edistäminen

Miten toimintaympäristöä on muutettu pienryhmätoiminnan edistämiseksi?

A rectangular text input field with a light gray background and a thin border. On the right side, there are three small square buttons: a triangle pointing up, a square, and a triangle pointing down. At the bottom, there are four buttons: a left-pointing triangle, a square, a right-pointing triangle, and another square.

Mitä muita tiloja kuin ryhmän oma tila, käytetään hyödyksi pienryhmätoiminnassa?

A rectangular text input field with a light gray background and a thin border. On the right side, there are three small square buttons: a triangle pointing up, a square, and a triangle pointing down. At the bottom, there are four buttons: a left-pointing triangle, a square, a right-pointing triangle, and another square.

Miten jakotilojen käytöstä on sovittu muiden ryhmien kanssa?

A rectangular text input field with a light gray background and a thin border. On the right side, there are three small square buttons: a triangle pointing up, a square, and a triangle pointing down. At the bottom, there are four buttons: a left-pointing triangle, a square, a right-pointing triangle, and another square.

Miten toiminnan porrastamista käytetään muiden pienryhmien kanssa?

A rectangular text input field with a light gray background and a thin border. On the right side, there are three small square buttons: a triangle pointing up, a square, and a triangle pointing down. At the bottom, there are four buttons: a left-pointing triangle, a square, a right-pointing triangle, and another square.

Miten muista ryhmistä saa apua?

A rectangular text input field with a light gray background and a thin border. On the right side, there are three small square buttons: a triangle pointing up, a square, and a triangle pointing down. At the bottom, there are four buttons: a left-pointing triangle, a square, a right-pointing triangle, and another square.

Miten työn rakenteita on muutettu pienryhmätoiminnan edistämiseksi?

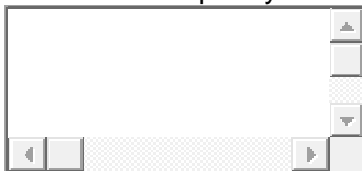

Tuki ja apu pienryhmätoimintaan

Millaista tukea pienryhmätoiminnan järjestämiseen toivot johtajalta?

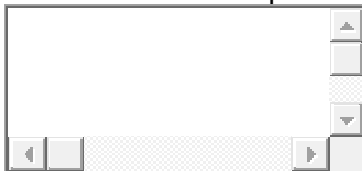
Millaista tukea pienryhmätoiminnan järjestämiseen toivot ryhmäsi tiimikavereilta?

Millaista tukea pienryhmätoiminnan järjestämiseen toivot työyhteisösi työkavereilta?

Millä tavoin koulutuspäivä 3.9. tuki pienryhmätoiminnan toteuttamista?

Mitä tietoa kaipaat lisää pienryhmätoiminnasta ja sen toteuttamisesta?

Millaista tietoa olet itse löytänyt pienryhmätoiminnasta? Mistä?

Kiitos vastauksestasi! Tiedot käsitellään luottamuksellisesti.

Liite 2 Saateteksti

Hei kasvattajat!

Olen sosionomi-opiskelija Nita Tähtinen, ja olen tällä hetkellä työharjoittelussa täällä Haapalan päiväkodissa. Lähestyn teitä varhaiskasvatuksen kasvattajia kyselyllä:

Teen opinnäytetyötä Karkkilan kaupungin päiväkotien pienryhmätoiminnasta. Tarkoituksena on kartoittaa miten pienryhmätoimintaa toteutetaan päiväkodeissa ja lisäksi kartoittaa millaista pienryhmätoimintaan perehtyminen oli 3.9. koulutuspäivässä Teidän kasvattajien näkökulmasta.

Jokainen vastaus on tärkeä, jotta työyhteisöänne ja työtapojanne voidaan kehittää entisestään. Opinnäytetyön valmistuttua saatte opinnäytetyön käyttöönnne, jossa on kertomianne pienryhmätoiminnan toteuttamistapoja keräämäni teorian lisäksi. Saatte siis itse lisää vinkkejä pienryhmätoiminnan toteuttamiseen!

Toivoisin, että jokaiselta löytyisi hetki aikaa vastaamiseen, sillä vastaamalla autatte itsenne lisäksi myös toisia kaupungin päiväkoteja kehittämään pienryhmätoimintaa eteenpäin.

Kyselyyn vastaaminen käy nimettömästi – ainoastaan ryhmä, jossa työskentelet, on oleellista.

Vastausaika kyselyyn on maanantai 23.1. - perjantai 3.2.

Linkki kyselyyn: <https://elomake3.laurea.fi/lomakkeet/13601/lomake.html>

Ystävällisin terveisin,

Nita Tähtinen,
Sosiaalialan koulutusohjelma
Laurea-ammattikorkeakoulu, Hyvinkää
nita.tahtinen@student.laurea.fi